

slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

G + M + B

LETNIK XL - VOLUME XL

DECEMBER 1969

ŠT. 12 NO. 12

SLAVA BOGU NA VIŠAVAH IN MIR LJUDEM NA ZEMLJI...

Ko se letos pripravljamo na božične praznike, je naše veselje zaskrbljeno z bolečino za vse one, katerih upanje na življenje v svobodnem in srečnem svetu so brezobzirno uničile zle sile, ki ne poznajo pomena miru na zemlji in blage volje do ljudi. Kljub temu jim daje tudi v tej temni uri spomin in praznovanje Kristusovega rojstva moč in upanje na lepšo, pravičnejšo in človeško dostojanstvo vsebujočo bodočnost...

BESEDA JE POSTALA ČLOVEK IN SE NASELILA MED NAMI...

Blagoslovljene božične praznike in srečno Novo leto!

VSEM SLOVENCEM V PREMISLEK

Slovenski narod je šel v dvajsetem stoletju dosedaj že skozi dve pomembni zgodovinski prelomnici in sicer ob koncu prve in druge svetovne vojne. Obakrat je imel priliko - zlasti to v polni meri velja ob koncu druge svetovne vojne! - izvojevati tako na priključitvi slovenskega zgodovinskega ozemlja, Koroške, Primorske in Porabja, kot v mednarodnem priznanju slovenske narodne bitnosti, s tem pa tudi, seveda, če bi bili spretno vodeni, zavestno predani vseslovenski ideji in oprti na načela o samoodločbi narodov, dosegli suvereno, že takrat mednarodno priznano slovensko državo.

Slovenci smo izšli iz teh dveh zgodovinskih prelomnic, po lastni krivdi, ker smo se vse preveč zanašali na druge, kaj nam bodo dali, prisodili, poleg tega imeli na odgovornih in odločilnih mestih malo ljudi Majstrovega kova, kruto prevarani, bili posledično narodno oslabljeni, razkosani med štiri države in s tem oropani vseh tistih življenjskih pogojev, ki so neobhodno potrebni za vsestransko narodno rast in razvoj.

Ob zatonu 20-tega stoletja, ko se prav v teh dneh dolga desetletja zaslužnjeni evropski narodi drug za drugim otresajo in osvobajajo komunistične tiranije - upajmo in prizadevajmo se, da slovenski narod ne bo med zadnjimi! - opazamo že več ali manj rahlo nakazane obrise nove

prelomnice, v času katere se bo izoblikoval obraz nove Evrope, lahko rečemo tudi, sveta nasploh.

Ker gre pri vsem tem za našo narodno bodočnost, danes tako rekoč že sam narodni obstoj, se moramo resno, zaskrbljeno vprašati vsak zase in vsi skupaj naslednje: Ali smo Slovenci, po tolikih tragičnih izkušnjah, usodnih pripetljajih, številnih nepotrebnih in nedolžnih žrtvah, bratskemu okrog prinašanju in zapostavljanju, sistematskemu gospodarskemu izžemanju, še vendarle toliko narodno zavedni, ponosni, odrasli, politično dozoreli, v bistveno narodnih pogledih soglasni, edini, vsestransko pripravljani in končno, kar je zelo važno, vodeni po resnično izvoljenih narodnih predstavnikih, da bomo na pragu nove prelomnice jasno odgovorili, kljub različnosti osebnih življenjskih gledanjih, pogledih, na dve za naš narod življenjsko važni vprašanji: **KAJ SMO IN KAJ HOČEMO?**

Če je naš skupen odgovor na obe vprašanji jasen, pozitiven, namreč, da smo zavestno zaveden, v trpljenju odrasel, politično izgrajen narod, potem po svojih demokratično izvoljenih narodnih predstavnikih jasno in odločno povejmo svetu, zlasti pa zadevnim mednarodno političnim forumom, da hočemo suvereno, svobodno, mednarodno priznano slovensko državo z imenom: **SLOVENIJA!**

Ko pa bo ta cilj dosežen, bo

Slovensko državno gibanje, ki se je začelo že aprila leta 1941 (zamisel univerzitetnega profesorja dr. Lamberta Ehrliča) in kasneje v emigraciji z znanimi 'Torontskimi sklepi' meseca avgusta leta 1955 organizacijsko razširilo in s tem utrdilo, bo s svojimi dolgoletnimi glasili: Slovenska pot in Smer v slovensko državo (dolga leta izhajali v Argentini), mesečnikom Slovenska država, - zdaj že 40 let izhajajočim, neutrudnim glasnikom slovenske suverenosti, - izpolnilo svojo narodno-politično nalogo. Ostane pa še vedno narodno-kulturno in družbeno področje, katerega branilci in čuvarji moramo biti neprenehoma vsi Slovenci!

Poleg pa pojasnujem tudi naslednje: Vseskozi se zavzemamo za demokracijo, človekovo dostojanstvo, osnovne človeške pravice, demokratični strankarski pluralizem, vendar pa, ker pripadamo Slovenskemu državnemu gibanju, se zaenkrat ne vključujemo v nobeno obstoječo slovensko politično stranko v emigraciji. Nudimo pa jim, kakor tudi sedanji Demokratični opoziciji v Sloveniji (Demos), če so njihove akcije in zadržanja v skladu s cilji Slovenskega državnega gibanja, vso podporo. To se je vidno pokazalo, pri sprejetju, odobravanju in končno podpisovanju Majniške deklaracije 89.

L. Jamnik

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates
\$15.00 per year
\$1.50 single issue

Advertising .45c per agate line

Owned and published monthly by Slovenian National Federation of Canada.
Lastnik in izdajatelj: Slovenska Narodna Zveza v Kanadi
646 Euclid Ave., Toronto, ON M6G 2T5
Edited by Editorial Board
Urejuje konzorcij Slovenske Države
Zastopnika konzorcija SD:
Martin Duh
Calle 105, No. 4311
Villa Ballester, Argentina
Ludvik Jamnik
79 Watson Ave.
Toronto, ON M6S 4E2 Canada

Letna naročnina znaša: Za Kanado in ZDA 15.dol., za Argentino in Brazilijo po dogovoru. Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija in druge države 12 dol.US. Po letalski pošti po dogovoru.

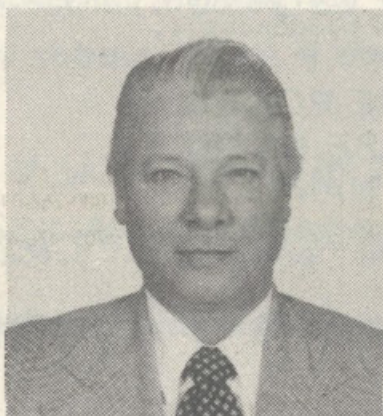
Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja

SPOROČAMO NAŠO NOVO

F A X ŠTEVILKO:

416-767-8999

DRAGI PRIJATELJ OTMAR!

OTMAR MAUSER

Dolgost življenja našega je kratka, kaj znancev že zasula je lopata; odprta noč in dan so groba vrata, al' dneva ne pove nobena pratka.

Ne vem, ali bi se na Prešerna jezil, ali pa ga pohvalil, ker je napisal besede, ki prej ali slej povedo resnico vsakemu od nas.

Otmar, te dni te besede veljajo Tebi. Nič se jih ne da olepsati ali jih spremeniti, vse so trdne, kot da so vklesane v skalo, napisane samo Tebi. Kar sem Te poznal, nisi mogel razumeti, zakaj toliko ljudi noče spoznati resnice. Nisi pa stal ob strani in si veliko napisal, da bi ljudi prepričal in vsaj komu pokazal resnico. Prepričan sem, da si marsikoga res tudi pridobil. To so samo moja ugibanja, Ti zdaj že veš tudi za ta odgovor.

Ko se danes oziram nazaj in se spominjam tega in onega, bi Te takole premeril: bil si trden in se nisi rad umaknil. Bil si tudi trmast, da bi se prej prelomil kot upognil; toda - kako pa si mogel biti drugačen, saj si bil z Gorenjske doma! Moram pa priznati, da si bil pod to trdo skorjo čisto drugačen: prepira nisi iskal. Če je kdaj narobe padla beseda, si jo hitro popravil, nisi pa odnehal ali odstopil. Dostikrat sem Te občudoval, kako si bil dosleden v svojih načelih, a vedno si znal tako zapisati, da nisi

odpiral ran, a si obenem povedal vse, pa naj je bilo to komu prav ali ne. Seveda si se nekaterim tudi zameril; če bi se ne, bi bil Tvoj pogreb drugačen, ali vsaj ne tako prisiljen, kot je bil.

Tvoje pisane besede za nas ne bo več. Samo pogrešali jo bomo in želeli, da bi nam v teh zmedenih časih še kaj povedal.

Ne vem po kakšnem naključju si me klical zadnji petek, dva dni pred svojo smrtjo. Nič posebnega nisi imel, samo to si rekel, da si bil naprošen, da za obletnico smrti brata Korlna kaj poslješ, da bo objavljano. In si mi rekel, da si po dolgem iskanju našel tisto moje pisanje in si jim tisto poslal... "Tam si lepo napisal; vse si povedal iz srca, zato sem poslal... To Ti povem, da bo vse prav in da zaradi tega ne boš hud", si mi govoril tedaj. Se danes se sprašujem, zakaj si mi to rekel in tiho slutim, da si hotel še nekaj reči: morda... da bo med nama vse prav...

Kljub vsemu prizadevanju sva včasih prišla tudi navzkriž. Do razprtij ni prišlo, le po dveh poteh sva včasih hodila k skupnemu cilju. Še to le skrivaj, po tihem, da potem ni bilo treba opravičila za ostro besedo. Razumela sva se, saj sva vedela, da sva imela pred seboj en in isti cilj, od katerega nisva odstopala. Resnica je samo ena in to si iskal.

Dragi prijatelj! Zdaj si odšel. Verjetno bo marsikdo šele zdaj doumel, kaj si nam tolikokrat pisal in zakaj. Pogrešali Te bomo, posebno zdaj, ko vsi čutimo, da prihaja nov čas, ki bo zahteval odločno besedo in zveste može, zveste Bogu in narodu. Toda naprej bomo morali brez Tebe, prosimo pa Te: od Boga nam izprosi moči, da pod težo ne bomo omagali.

Odpočij se, Otmar, po težkem delu dneva! Naj Ti bo lahka kanadska zemlja, ki Te bo sprejela vase. Zalujoca žena, hčerka in sin pa sprejmite naše iskreno sožalje in Bog naj vas blagoslovi s svojo tolažbo!

S. P.

CALL TOLL FREE
Ontario

1-800-263-5110

All Canada

1-800-263-9151

SLOVENIJA NA PRAGU IZUMIRANJA
ŠTEVILO SPLAVOV RASTE,
ROJSTEV PA VSE MANJ -

(Več v prihodnji številki S.D.)

PROTECTION +PLUS+ HOME INSURANCE

PROTECTION +PLUS+ Home Insurance provides fire, theft and personal liability coverage for your home and possessions. It's available at competitive rates. And if you're 55+ it's available to you at a discount!

Make your connection to convenient home insurance protection. There's no obligation and it costs nothing to compare. Call today!

J. E. KREK'S SLOVENIAN (TORONTO) CREDIT UNION LTD.

PROTECTION +PLUS+ Home Insurance is underwritten by CUMIS General Insurance Company and is provided through Credit Union Insurance Services.

ZAPUSTIL NAS JE OTMAR MAUSER

V ponedeljek dopoldne 4. decembra 1989 smo zvedeli za žalostno vest, da je zjutraj okoli 8. ure umrl Otmar Mauser.

Po žalostnem presenečenju, so začeli njegovi prijatelji obveščati po telefonu slovenske rojake v Ameriki, Argentini in drugod z namenom, da se jih čim več poslovi od tega zaslužnega moža in se udeleži pogrebnih svečanosti.

Otmar Mauser se je rodil 25. oktobra 1927 v Podbrezjah na Gorenjskem.

Dne 5. decembra 1945 je Ozna aretirala celo Mauserjevo družino in jih izgnala na Madžarsko kot "sovražnike naroda". Od tam so šli v Avstrijo.

Otmar Mauser je v maju 1948 emigriral v Anglijo, kjer je ostal nadaljnjih pet let. Že v Angliji je bil Otmar član Slovenskega društva in je sodeloval pri raznih dramskih nastopih.

Leta 1954 je emigriral v Kanado in se takoj posvetil kulturnemu udejstvovanju.

Po blagoslovitvi cerkve Marije Pomagaj je postal ustanovni član nekaterih organizacij, ki so se ustanovile v okviru župnije. Med temi je bilo predvsem "Slovensko katoliško prosvetno društvo Baraga", ki naj bi v župniji nadaljevalo, kot kulturna organizacija, delo prosvetnih domov v Sloveniji. Otmar je bil tudi med ustanovnimi člani "Misijonskega krožka" in dalj časa tudi predsednik te organizacije.

Društvo Baraga je organiziralo župnijsko slovensko šolo. Otmar je prvo leto tudi poučeval na tej šoli.

Bil je dalje zelo aktiven pri ustanovitvi župnijske hranilnice in posojilnice.

Več kot deset let je bil odgovoren za pripravo "Slovenskih dni". Na skrbi je imel celo organizacijo: od kuhinje in programa do točilnice in ljudi, ki so pomagali ali nastopali na Slovenskem dnevu.

Dve leti je bil predsednik Slovenske ljudske stranke v Kanadi.

Otmar je tudi zelo veliko pisal v Božjo besedo, Kanadsko Ameriško

dalje na str.3

Članom združenih društev,
njihovim družinam, vsej slovenski
skupnosti v Torontu, Slovencem po Kanadi,
Ameriki in po svobodnem svetu,
ter rojakom v Sloveniji

MIRU IN SREČE ZA BOŽIČ
OBILO BOŽJIH BLAGOSLOVOV
V NOVEM LETU

želi in vošči

SLOVENSKO-KANADSKI SVET

ZAPUSTIL...
nadaljevanje s str. 2

Domovino, Vestnik in Slovensko državo.
Radi izrednih organizacijskih
sposobnosti je Narodni odbor izbral
Otmarja Mauserja za svojega člana.

Sedaj ko je nas zapustil ta delaven,
načitan, razgledan in pisateljsko
nadarjen mož, bomo šele spoznali, kako
veliko delo je opravljal v slovenski
skupnosti. Vrzel v slovenski družini
bo velika.

Otmar zapušča ženo Anico, hčerko
Kathy in sina Tomaža.

Bog mu daj večni mir in pokoj!

Peter Klopčič

TORONTO - JESEN 1989

Visoka pesem sončnih dni je utonila v
zgodnjih jesenskih večerih. K počitku
se pripravlja narava. Krasoto bujnih
barv zavija v preprostost. Iz mrzlih
krajev se zbirajo ptice na golih vejah
in praznem polju za potovanje v južne
dežele. Nenadoma se spomnimo
minljivosti časa.

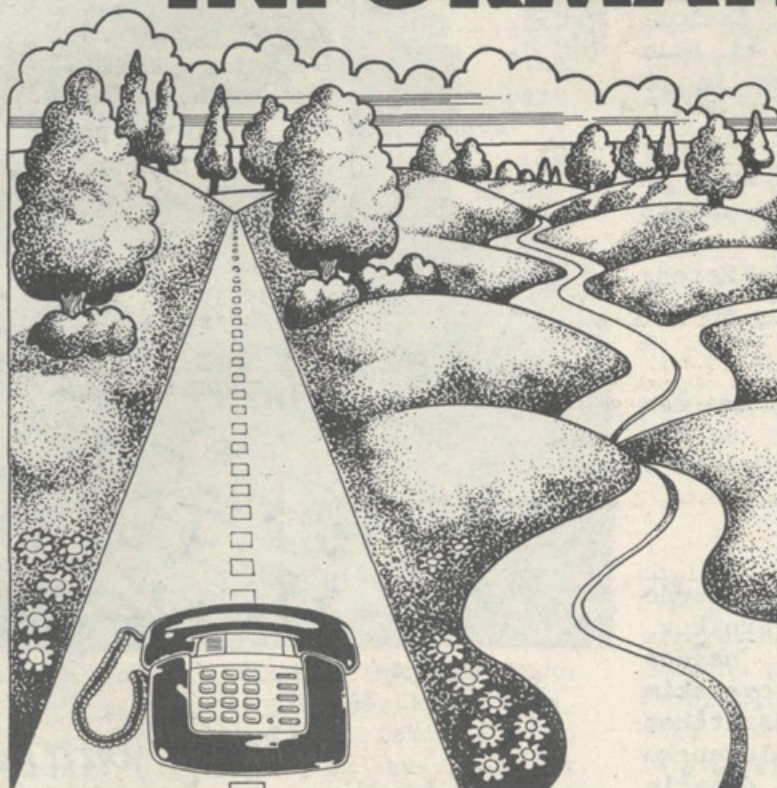
In v tem času so dogodki, polni
doživetij, ki so kot svetla znamenja
na poti našega osebnega in skupnega
življenja.

21. oktober.

Slavnostni večer Slovenske folklorne
skupine Nagelj v cerkveni dvorani na
Manning Ave., G. Ciril Soršak je s
svojo zvesto mladino in vzorno
družino, ob lepem številu prijateljev
in domačih gostov praznoval
tridesetletnico dela, žrtev in uspehov
za slovensko plesno folkloro. Naša
mladina je v tem času glasno oznanjala
slovensko ime po vsej Kanadi in s
svojimi nastopi krasila nešteto
prireditiv. Štirikrat je s plesnim
programom obiskala Slovenijo in
postala živa vez med domovino in
zdomstvom.

12. november.

Kulturni večer prekmurskih Slovencev
ob osemdesetletnici profesorja dr.
Vilka Novaka - posvečen kulturi dežele
med Muro in Rabo. Program v cerkveni

SHORTCUT TO GOVERNMENT INFORMATION

FAST AND EASY

Do you have questions
about programs and
services offered by the
Government of
Canada?

Reference Canada will
steer you to the right
person in the right
office where your
inquiries will be
answered.

Avoid the long and
winding road — take
the easy, direct route
to Reference Canada.

• In Québec call:

*COMMUNICATION- QUÉBEC

For local calls consult your
telephone directory blue
pages section under
Communication-Québec.

For a toll-free long distance
call dial "0" and ask for
zénith Communication-
Québec.

TDD Local (514) 873-4626
TDD Toll-free 1-800-361-9596

• In Prince Edward Island call:

*ISLAND INQUIRIES

Charlottetown (902) 368-5050
Toll-free 1-368-5050

• In New Brunswick call:

*NEW BRUNSWICK INQUIRIES

Fredericton (506) 453-2525
Toll-free 1-800-442-4400

• In Newfoundland call:

St. John's (709) 772-4365
TDD (709) 772-6226
Toll-free 1-800-563-2432

• In Saskatchewan call:

*GOVERNMENT INQUIRY CENTRE

Regina (306) 780-6683
TDD (306) 780-7565
Toll-free 1-800-667-7160

• In British Columbia call:

Vancouver (604) 666-5555
TDD (604) 666-2560
Toll-free 1-800-663-1381

• In Alberta call:

Edmonton (403) 495-2021
TDD (403) 495-4161
Toll-free 1-800-232-9481

• In Manitoba call:

*CITIZENS' INQUIRY SERVICE

Winnipeg (204) 945-3744
TDD (204) 945-4796
Toll-free 1-800-282-8060

• In Ontario call:

Ottawa (613) 995-7151
TDD (613) 952-0845
Toll-free 1-800-267-0340

North Bay (705) 476-4910
TDD (705) 476-7788
Toll-free 1-800-461-1664

Toronto (416) 973-1993
TDD (416) 973-8099
Toll-free 1-800-387-0700

• In Nova Scotia call:

Halifax (902) 426-8092
TDD (902) 426-6696
Toll-free 1-426-8092

• In Yukon Territory call:

*YUKON INQUIRY CENTRE
Whitehorse (403) 667-5811
Toll-free 1-800-661-0408

*Reference Canada operates in
conjunction with the
provincial inquiry service

Supply and Services
Canada

Approvisionnement et Services
Canada

Canada

dvorani na Manning Ave., je obsegal
narodne pesmi in recitacije v domačem
narečju in družabnost ob izvrstnih
prekmurskih dobrotah. Voditelj Lojze
Žižek je s svojimi rojaki dodal še en
živ kamen v mozaik slovenske
narodnostne kulture v Torontu.

Istega dne smo se srečali v Linden
restavraciji z grofom Tolstojem, čigar
sodni proces za razžaljenje časti
lorda Aldingtona v zvezi z dogodki v
maju in juniju 1945 teče v Londonu.
Slovenska narodna tragedija stopa na
svetovno pozornico. Namen tega
srečanja je bila denarna pomoč grofu
Tolstojem za njegove pravne stroške.

19. novembra.

Slovensko gledališče gostuje v
Montrealu in Hamiltonu s Finžgarjevo
ljudsko igro Divji lovec s
sodelovanjem muzikalistov Silvijske
Marjana Kolariča v priredbi Vilka
Čekute. Oderski nastopi torontske
mladine tako obljublajo nadaljevanje
gledališke kulture, ki je vedno bil
znaten del našega narodnega bogastva.

Dodajmo še veselo vest, da se za
prihodnjo sezono pripravljata spet dve
oderski prireditvi v režiji
Slovenskega gledališča in Slovenske
igralske skupine Toronto.

26. november.

Bazaar v Domu Lipa. Slovenski
starostni dom deluje v polnem teku.
Poleg kritja dnevnih stroškov pa leži
na poslopju še velik dolg. Zato so
potrebne najrazličnejše akcije in
poskusi, kjer slovenska skupnost, ki
je po članih - denarnih podpornikih-
lastnica doma, čim bližje in pogosteje
sodeluje z domom Lipa. Omenimo
vsakoletni bazaar, božičnica,
umetnostne razstave, kulturni nastopi,
srečanja starejših. Zdaj pa še Bingo v
prid Doma Lipa. Naslov North York
Bingo, 1300 Finch Ave., West of Keele
Str., tel. 739 8787. Datum in čas igre
za 1989: 15., 22., in 29. dec. ob
12:30 PM, 14., 27. decembra pa 10:30
zvečer.

dalje na str. 4

TORONTO...

nadaljevanje s str. 3

3. decembra.

V dvorani Marije Pomagaj je predaval voditelj Slovenske alternative v domovini g. dr. Dimitrij Rupelj o odnosih med republikami Jugoslavije in procesu demokratizacije v Sloveniji. Na predavanju je bilo precej ljudi vseh starosti sirše torontske skupnosti. Prihajajo novi časi... Majniška Deklaracija 89 naj bi bila listina vsakega Slovenca doma in po svetu... Domovina kliče!

1., 2., 3. december. Nad 70 žena in deklet je v teh dneh pohitelo v samoto hiše Queen of Apostles v Mississagi, da ob vodstvu koperskega škofa Metoda Piriha premišlujejo o smislu življenja in poslanstvu žene v današnjem svetu.

8., 9., in 10. decembra pa je čas naših mož na istem kraju, da se umaknejo iz vsakdanjih delavnih dni v hišo miru in duhovnega počitka.

Advent.

V pričakovanju Božiča nas moti hrupno kupčevanje... Kje je smisel praznikov, kje najti Božje Dete, našega Odrešenika?... Vrnimo s k slovenskim jaslicam, Bohkovemu kotu, k pastirčkom na zelenem mahu v domačo slovensko hišo z rožnim vencem in dišečim kadihom v rokah, s srcem, odprtim za pomoč bližnjemu.... Mraz je zunaj, revščina in pomankanja vseh vrst.. Z lučjo vere, ljubezni in dobrote pojdemo v ta mraz in praznoto današnjih dni in našli bomo Dete... Ljubezen in Mir Srca....

V ARGENTINI

ŽIVI

NAŠA SLOVENIJA

Mesec je minil od prvega skupinskega potovanja kanadskih Slovencev v Argentino. Dnevi od 27. oktobra do 10. novembra bodo 21 potnikom v Buenos Aires ostali v trajnem spominu. V tritedenskem potovanju, ki ga je vestno pripravila slovenska potniška agencija Kompas Express v Torontu s sodelovanjem slovenske agencije Iliria Tur v Buenos Aires smo odkrivali svet, doslej nepoznan in oddaljen po kraju, času in mišljenju.

Po viharjih letih druge svetovne vojne so se slovenskim beguncem v Avstriji in Italiji začela odpirati vrata v svet.

Kanada je sprejemala mladost in zdravje, Združene države so le malokaterere sprejele, družine s starejšimi člani so končno našle zavetje v Argentini. Na severu in jugu se je začelo novo življenje. Tuja kultura je udarjala v slovensko dušo, v tujem jeziku si je služil kruh slovenski mož in fant. Iz begunskih otrok so zrasli fantje in dekleta in ustvarjali nove družine.

Sistem in gospodarske razmere v Argentini so bile in so še danes različne od severnoameriških. Družina je še vedno največje bogastvo. Žena je mati svojim otrokom in gospodinja domu. Tako je v Buenos Aires, kjer je največja slovenska naselbina v Argentini trdno rasel nov rod, zvest idealom svojih staršev, zvest slovenskim izročilom v veri in kulturi.... Tam živi danes naša Slovenija, trdnjava slovenske vzajemnosti in kulture, z gled povojni dalje na str. 5

*Wishing you a Happy Holiday Season
Meilleurs souhaits pour le temps des fêtes*

*Julian, Mela,
Caroline, Ben, Mark, Mico*

Alumni župnije sv. Vida v Clevelandu so inenovali za častnega člana v

HALL OF FAME

CLEVELANDSKEGA ŠKOFA

PREZV. A. EDVARDA PEVCA

Pri slavnostnem kosilu sedijo od leve na desno: škof za vzhodno okrožje, č.g. Jožef Božnar, župnik pri sv. Vidu, Jožef Zelle, predsednik sv. Vidske Alumni in č.g. (Bill) William Jerše, kaplan pri prezv. A. Edvard Pevec, clevelandski sv. Vidu.

V ARGENTINI...

nadaljevanje s str. 4

Sloveniji in vsem našim skupnostim po svetu. Svetovni materializem in potrošniška sebičnost še ni zastrupila narodnega duha. V sedanjem času proslavljajo neštete jubileje: Štiridesetletnico pevskega zbora "Gallus", 37.letni mladinski dan, tridesetletnico prve slovenske cerkve v Argentini (Marija Kraljica v Slovenski vasi), 24.letnica Cankarjevega doma itd., itd. V sedmih slovenskih domovih velikega Buenos Airesa in dveh cerkvah gori svetilka slovenske vere in omike. Mladi slovenski rod ji daje življenje. Okrog petsto otrok obiskuje slovenske šole v slovenskih domovih. Mladi slovenski

izobraženci zasedajo visoka mesta v argentinski družbi.

Cvet naroda je bil pokončan v revoluciji, v maju in juniju 1945. Slovenska katoliška inteligenca je ostala z narodom in v Argentini izpolnila svojo dolžnost... tako je iz domovinske ljubezni in žrtve nastajal "čudež" pred katerim smo strmeli v dneih našega obiska pri davnih znancih, domačinih in nepoznanih - nenadoma naših ljubih prijateljih. Tam diha naša zemlja, govori naša vas in belo mesto, slovenska pesem odmeva v njihovih dvoranah in cerkvah, tam romajo na argentinske brezje v Lujan, kjer biva prelepa slika Marije Pomagaj. Videli smo revščino in bogastvo španskega sveta. Spodnje

mesto nas spominja na evropski Pariz. Par dni smo preživeli na jugozapadu dežele v podnožju argentinskih gora - v Barilochah, ob jezeru Mascardi, kjer je v tihoti narave prihajala pomlad.

Prehitro je prišel čas slovesa. Še enkrat smo se srečali na letališču... Ob prihodu v Buenos Aires smo bili drug drugemu neznanci, zdaj smo solznih oči odhajali od dragih prijateljev, hvaležni za njihovo izredno gostoljubnost in pozornost, ki smo jo bili v toliki meri deležni prejšnje dni. Na tem mestu ni prostora za vsa imena oseb in krajev, kjer smo odkrivali argentinsko Slovenijo. Ostali bodo srčni spomini in želja po skorajšnjem snidenju. Anica Resnik

SUVERENOST, LE ENA

Marsikdo med nami se rad zamisli in se je pogosto zamišljal o slovenskem narodnem značaju. Če bi ga hoteli istovetiti s svojim lastnim, bi bilo dva milijona različnih analiz slovenskega narodnega značaja. Jasno je, da je mnogo splošnih potez, s katerimi je treba računati in katere je treba upoštevati ali bi jih morali upoštevati slovenski narodni predstavniki, ki so v prvi vrsti odgovorni za slovensko narodno usodo. Če imajo le trohico poštenosti, velja to načelo tudi za neizvoljene slovenske predstavnike in samodržce, ki se imajo za avant-gardo slovenskega naroda.

Slovinci bi radi veljali za pridne in delavne ljudi. Prijetno nam je, če nas pohvalijo, da smo narod, ki ne pozna nepismenosti in narod, ki ceni kulturo. V svetu politike smo se radi odpovedali maksimalnim programom in se zadovoljevali s skromnejšimi zahtevami in pričakovanji. To deloma zato, ker nam je manjkalo zadostnega zaupanja vase, deloma pa tudi zato, da ne bi naše zahteve bile v nasprotju z zahtevami naših bližnjih in daljnih sosedov. Tako v zgodovini, tako morda tudi danes.

Vendar nam je pri vsem tem, morda vem, na tem, da bi bili Slovenci politično suveren narod. Vprašanje suverenosti pa nosi v sebi težave, ker si suverenosti ne predstavljamo vsi na isti način. Če bi besedo samo hoteli preveriti v slovarjih različnih svetovnih jezikov, bi z lahkoto ugotovili, da pomeni lastnosti, ki jo imajo nosilci popolne in vrhovne oblasti, zlasti še v političnih združenjih. Je torej suverenost ena sama; suverenost je, ali pa je ni. Delna suverenost ni suverenost, izvirna suverenost, izvirna suverenost ni suverenost. Primerjati bi jo mogli z nosečnostjo bitij ženskega spola: so noseča ali pa ne, delne nosečnosti ni.

Enako je pojem država. Država je, ali pa je ni. Delnih držav in delnih državnosti ni. Države lahko uspevajo v sklopu državnih zvez in povezav, a to le zato, ker tako želijo, ne pa zato, ker morajo. Lahko uspevajo, če bo njih temelj narodova suverenost s trajno pravico do samoodločbe, ki jo more, če tako želi, spreminjati po mili volji v obliki, ki najbolje ustreza trenutnemu okolju in kakor jo narekuje trenutni politični položaj. Slovenskemu narodu pripada, po naravni pravici, takšna suverenost. Slovenski narod ima pravico, da svobodno odloča o

notranjepolitični ureditvi, o zunanjepolitični ureditvi, o zunanjepolitičnih odnosih in o zadevah obrambe (prim. "Gradivo za slovensko ustavo"). Sedanja gospodarska stiska, sedanja politični pritiski, večno izžemanje Slovenije ter brezpravnost in vsiljeno podložništvo komunistični partiji pa danes narekujejo, da mora Slovenija in slovenski narod svojo suverenost uveljaviti. Uveljaviti jo mora v obliki, da bo oblast res pripadala ljudstvu in nikakor ne samovoljni skupini, ki so jo prenekateri imenovali izmeček ljudstva, komunistični partiji Slovenije, ki tudi sama ni svobodna, marveč bistveno podrejena neslovenski in celo protislovenski komunistični partije Jugoslavije.

Pojm, suverenost in državnost, sta danes bolj kot kdajkoli pomembna za slovenski politični trenutek. Ko je leta 1945. nastala Ljudska republika Slovenija in nato sedanja Socialistična Republika Slovenija, je komunistično vodstvo v svoji zlonamerni nedoslednosti in zvičajnosti to tvorbo imenovalo slovenska država in si drzne danes govoriti o njeni suverenosti z različnimi olepševalnimi kakovostnimi pridevki. Naj o tem spregovori Tine Hribar ("Slovenska državnost, str. 145):

" Z ustavnopravnega vidika je suverenost isto kot neodvisnost in vrhovnost neke državne oblasti. Suverenost v najbolj enostavnem smislu pomeni, da neka država, če je suverena - prava država pa je le suverena država - ni podrejena nobeni višji oblasti... Federalne enote v katerikoli državi niso suverene države, kajti nad njimi je njim nadrejena federalna oblast. V tem smislu bi torej tudi trditev, da je Slovenija, ki je federalna enota Jugoslavije, suverena država, v vsaki resni strokovni razpravi zbudila hude dvome... Če je OF prisegla, da bo to elementarno pravico slovenskega naroda, namreč pravico do polnega odločanja o samem sebi, "uveljavila in branila z vsemi sredstvi", je to prisego prelomila že leta 1945."

"Slovenska Država" je v svoji novemberski številki prikazala primerjavo posameznih točk Majniške Deklaracije 89 in Temeljne listine, ki ji je botrovala Komunistična partija. Iz te primerjave je bolj razvidno, kot bi izgledalo na prvi

pogled, kako je isto prisego, prisego uveljaviti in braniti slovensko suverenost, komunistična partija ponovno prelomila. Spet je vrgla pesek v oči slovenskemu človeku, ki si danes bolj kot kdajkoli v zgodovini zares želi prave in resnične svobode, prave narodne države, suverene države, v kateri bo slovenski narod po svojih izvoljenih predstavnikih nosilec vrhovne oblasti.

Kolikšna ironija in kakšen posmeh in zasmeh suverenosti, ko v samem središču Slovenije javna razprava ni smela potekati v slovenščini (sojenje četvorice) ! Kolikšni nedostatek slovenskega gospodarstva in kakšna škoda za slovenski gospodarski napredek, ko v Sloveniji pridobljena težka valuta sme v slovenske tržne roke samo s privoljenjem suverene neslovenske države Jugoslavije in njene, kot se danes vidi, protislovenske vlade.

Zadnja ustava jugoslovanske Slovenije, ki jo imenujemo matična-izraz, ki ni povsem točen - temelji na dejstvu, da imajo Slovenci pravico do svoje države. Že samo misel o suvereni slovenski državi je oster trn v peti Beogradu, ki se je pred sprejetjem ustave na vse kriplje trudil, da prisili k pokorščini slovensko komunistično partijo, po sprejetju pa grozi z vsemogočimi ukrepi, če bi prišlo do poskusa uveljaviti slovensko suverenost. Tako dejansko za Slovenijo sprememb ni bilo in veliko vprašanje je, če tudi bodo. Ostalo pa naj bi vsaj eno upanje: ko se danes v Evropi rušijo komunistični sistemi in komunistična partija izgublja oblast v eni državi za drugo, je možno, da Jugoslavija le ne bo zadnji branik komunizma v Evropi. Če se tudi v Jugoslaviji komunistična oblast zamaje ali zruši, kot se je na Poljskem, na Madžarskem, v Vzhodni Nemčiji in na Češko-Slovaškem, takrat pa bo za Slovenijo ugodna in edinstvena ali vsaj primerna prilika, da okliče suvereno Slovensko državo!

C. M.

+ Ga. Zdenka Jelinčič

Po daljši in težki bolezni je 14. decembra umrla ga. Zdenka Jelinčič, žena profesorja Valentina Jelinčiča in mati hčerk Zlate in Valči. Zalujoči družini izražamo iskreno sožalje.

JE SLOVENSKI NAROD V RESNICI SUVEREN ?

"Suverenost" je v slovenskem političnem in državno-pravnem izrazoslovju razmeroma nov. Vključil se je v slovar slovenskega jezika šele v 20. stoletju, po razpadu avstro-ogrske monarhije. V prvem slovenskem narodnem programu leta 1848 so na Dunaju živeči slovenski izobraženci zahtevali za - takrat na različne dežele porazdeljen slovenski narod v monarhiji - le združitev s slovenskim prebivalstvom naseljenih pokrajin v eno, skupno slovensko upravno enoto, ki naj bi se imenovala "kraljestvo Ilirija" v mejah avstro-ogrske monarhije. Majniška deklaracija, ki jo je v dunajski poslanski zbornici, v nemškem jeziku, 30. maja 1917 prebral takratni predsednik Kluba jugoslovanskih poslancev, dr. Anton Korošec, je Slovence že pojugalovanila, saj je zahtevala združitev vsega s Slovenci, Hrvati in (prečanskimi) Srbi naseljenega ozemlja v eno državno enoto pod žezlom habsburško-lotarinške monarhije, torej še vedno v mejah Avstro-Ogrske države. Najbolj se je pojmu suverenosti približala SLS - Slovenska ljudska stranka, - ko je že v "predvidovdanski" državi SHS za Slovence predlagala ustanovitev avtonomne Slovenije v mejah nove države, ki naj bi slovenskemu narodu priznala kulturno in gospodarsko svobodo. Oni Korošec predlog je propadel in je slovenski narod moral sprejeti centralistično pojmovanje srbskih politikov, ki so državno politiko znali voditi samo iz enega državnega središča, ki je bilo srbsko in je celotno jugoslovansko državno ozemlje imelo tudi za narodnostno enotno ozemlje. Po Vidovdanski ustavi, od 15. junija 1923 dalje, je Slovenija dejansko postala po srbski vojski okupirana dežela in so srbski politiki gledali nanjo kot na navaden vojni plen ter tudi po tem kriteriju z njo ravnali. Med prvo svetovno vojno so se slovenski vojaki kot državljani Avstrije bojevali proti zmagovitim antantnim silam in so jih Srbi sprejeli v kraljevino SHS kot poražen narod.

Dr. Anton Korošec in z njim ves slovenski narod oz. njegova velika večina pa si je v kljub neugodnemu položaju vztrajno prizadevala doseči vsaj one narodnostne svoboščine in pravice, ki so jih že uživali v preminuli Avstriji. Zato je dr. Korošec v začetku leta 1932 ilegalno izdal t.i. "Slovensko izjavo", splošno znano kot slovenske "Punktacije". Tudi takrat dr. Korošec (in SLS) ni za Slovence zahteval samostojne slovenske države, ampak le obširno narodnostno, gospodarsko in politično avtonomijo, takorekoč popolno samostojnost Slovencev v skupni državi. Slovenija naj bi s skupno državo, takrat že Jugoslavijo, imela le: skupno državljanstvo, skupno zunanje-politično predstavništvo t.j. skupno zunanjo politiko, delno skupno obrambo, enoten denar in najvažnejša skupna prometna sredstva. Za kritje omenjenih skupnih potreb naj bi bil določen poseben skupni - državni - davek, vsi ostali davki pa naj bi bili v pristojnosti poedinih avtonomnih dežel. Za upravljanje skupnih državnih pristojnosti naj bi bil voljen skupen državni parlament, sestavljen iz politične in socialnogospodarske

zbornice. Avtonomno slovensko vlado bi volil domač slovenski parlament, ki bi mu slovenska vlada bila edino odgovorna v vseh avtonomnih zadevah. Državni in avtonomni slovenski parlament bi skupno volila osrednjo-državno - vlado in odločala o skupnih državnih zadevah, predvsem o državnih davkih.

V omenjenem programu, Punktacijah, sicer ni nikjer govora o narodni in državni suverenosti Slovencev, gotovo pa je, da ob doslednem izpolnjevanju vseh točk tega programa nikdar nobenemu Slovincu ne bi prišlo na um zahtevati kak odcep od skupne države, pa naj bi ta nosila prvotno ime SHS ali pa končno tudi Jugoslavije. Mnenje srbskih vodilnih političnih krogov, da je Slovenija le navadna "okupirana" dežela je dejansko skupna karakteristika vseh dosedanjih jugoslovanskih vlad od kraljevih, Titovih in sedanjih komunističnih. To še posebno izrazito občuti v narodnopolitičnem položaju slovenskega naroda po t.i. "osvoboditvi" po letu 1945. Sam maršal Tito, danes niti v domovini niti v mednarodnem svetu ne več tako "legendarni" junak medvojne "osvobodilnega" boja, v resnici le krvavo in brezobzirno izvedene komunistične revolucije na ozemlju sedanje Jugoslavije, ni nikdar izpolnil niti skušal izpolniti svoje lastne, ob zaključku II. zasedanja AVNOJ-a v Jajcu jeseni leta 1943 slovenskim predstavnikom dane slovesne obljube, da bo "ves razvoj jugoslovanske države po končani osvoboditvi šel v smer vse večje federalizacije države in samoodločbe narodov" (podčrtal pisec). Šlo je takrat predvsem za priznanje samostojne slovenske narodne vojske in slovenskega poveljevalnega jezika na območju Slovenije, služenje obveznega vojaškega roka na slovenskem ozemlju ipd.

PRVI PREDLOG ZA SUVERENO SLOVENSKO VLADO

Ko se je prof. dr. Lambert Ehrlich po ponesrečenem poskusu odhoda v inozemstvo z bežeco jugoslovansko vlado v maju leta 1941 srečno vrnil v zasedeno Ljubljano, je - čeprav ni bil politični predstavnik nobene stranke - takratnemu slovenskemu političnemu vodstvu predlagal takojšnjo sestavo ilegalne slovenske vlade, ki naj bi vodila usodo trojno zasedene Slovenije skozi vojno viхро. Tako naj bi Slovenci napolnili predvsem politično praznino, ki je nastala po naglem pobegu zadnje jugoslovanske vlade, ki se ni od nikoder oglasila. Predstavljala jo je v Sloveniji le skupina pri zadnjih jugoslovanskih volitvah izvoljenih slovenskih političnih voditeljev. Ta ilegalna slovenska vlada naj bi - po mnenju prof. Ehrlicha - predstavljala slovenski narod pred zavezniški in Slovence pripravila na zaključek sovražnosti ob pričakovani zavezniški zmagi. Sklicujoč se na "pravno kontinuiteto" Jugoslavije kot države, čeprav takrat neobstoječe, je slovensko politično vodstvo Ehrlichov predlog odklonilo. Tako smo ob koncu vojne brezmočni spoznali, kako drago smo plačali ono nikjer priznано zvestobo Jugoslaviji. KPS se je s svojo lažno OF požvižgala na "pravno kontinuiteto" Jugoslavije in je leta

1945 s krvjo in ognjem in s preišljenim pokolom cele divizije resnične slovenske narodne vojske-domobrancev - slovenskemu narodu vsilila svojo še danes trajajočo neomejeno, krvavo oblast.

SUVERENOST SLOVENSKEGA V IZJAVAH OF

Prvo omembo "suverenosti" slovenskega naroda najdemo v izjavi IO OF, kjer voditelji slovenske komunistične revolucije, slovenske OF, sklenejo pristopiti k 26. novembra 1942 v Bihaću ustanovljenemu AVNOJ - u. Slovenska KP sporoča, da "slovenski narod v obliki Osvobodilne fronte pristopa k AVNOJ - u, ne da bi s tem prejudiciral državno-pravno voljo slovenskega naroda, ki se bo glede narodne suverenosti (podčrtal pisec) izrazil v prvih svobodnih volitvah. Vkljub (ofarski) "osvoboditvi" spomladi 1945 pa takih volitev v Sloveniji do danes še ni bilo, torej slovenski narod še ni imel prilike "svobodno" izjaviti svoje volje in svoje predstave o svobodi, torej tudi ne o suverenosti. Verjetno take priložnosti ob vladi sedanje "vodilne" sile v slovenski republiki in sedanji Jugoslaviji (ZKJ) niti ne bo doživel.

PRISTNA SLOVENSKA PRIZADEVANJA ZA SUVERENOST

"Slovensko izjavo", po vrstnem redu drugo, - prve so bile znane Korošceve Punktacije iz leta 1932 - je v pomladnih mesecih leta 1943, torej sredi zasedene Ljubljane, podpisala večja skupina slovenskih izobražencev in univerzitetnih študentov (na pobudo kluba Straže), kjer je prvič v zgodovini bila jasno poudarjena pravica slovenskega naroda do lastne suverene države v sklopu povojne Evrope in tej odgovarjajoča zahteva po suvereni slovenski državi. Ta izjava je bila poslana zavezniškim vladam, ki seveda nanjo niso dale nobenega odgovora, saj podpisniki niso predstavljali nobene mednarodnemu svetu znane in priznane organizacije. Že po koncu druge vojne je bil v Rimu ustanovljen, spet na pobudo Straže (dr. Ciril Žebot), Akcijski odbor za suvereno slovensko državo, ki je pred zavezniškimi vladami predlagal in zagovarjal ustanovitev suverene slovenske države izven Jugoslavije, ki je takrat že trpela še danes trajajočo komunistično-stalinistično diktaturo. Slovensko ozemlje - celotno - naj bi se pridružilo takrat ustanovljenemu STO - Svobodnemu tržaškemu ozemlju -, ki so ga upravljale zavezniške vojaške sile. Z dokončnim sporazumom Italije in Jugoslavije o bodočnosti STO je to pripadlo Italiji in je tako Akcijski odbor za suvereno slovensko državo, gledan v luči slovenskega prizadevanja po svobodi in državni neodvisnosti, bil sicer času primerno zamišljen, vsestransko dokumentiran, a, žal, vsled takratnega zunanjega političnega položaja, prezrt in zato neuresničen.

Toda le nekaj let pozneje se je - to pot že v Torontu - tudi na pobudo Stražarjev - ustanovilo SDG-Slovensko Državno Gibanje - s poglobitnim, pravzaprav edinim ciljem, doseči za slovenski narod lastno suvereno slovensko državo. Za širjenje te slovenskodržavne ideje je bilo

dalje na str. 11

SLOVENSKA TISKOVNA AGENCIJA

V Ljubljani so oktobra 1989 iznesli v več uradnih organih, tudi v samem predsedstvu republike, naj bi čimprej ustanovili lastno tiskovno agencijo v Sloveniji, saj sedanja jugoslovanska agencija Tanjug v bistvu poroča v prid Srbom.

Pa se je v dnevniku Delo takoj oglasil Branko Podobnik, pomočnik predsednika republiškega komiteja za informacije in zatrjeval, da bi bilo ceneje, če bi Slovenija začela izdajati tednik v srbohrvaščini z novicami iz te republike. Ta naj bi prihajal neposredno na določene naslove v južnih republikah, tako da bi bili tamkajšnji ljudje pravilno informirani o dogajanju v Sloveniji. Takšen tednik da bi bil cenejši.

Jasno pa je, da pri predlogu o ustanovitvi slovenske agencije ni bistveno vprašanje informiranja južnih republik, temveč informiranje mednarodne javnosti o dogajanju v Sloveniji, ki sedaj poteka preko proslulega Tanjuga, ki novice priproji v prid jugoslovanstva in velesrbstva.

Samostojna slovenska agencija bi svoje novice objavljala in pošiljala v svet seveda v angleščini, francoščini, nemščini... tako, da bi jih svetovni tisk sprejemal neposredno iz Slovenije in objavjal, brez posredovanja in prikrojevanja v Belgradu.

To je tisto ozadje, zaradi katerega Belgrad na vse načine poskuša preprečiti ustanovitev slovenske agencije, in se pri tem poslužuje svojih zaupnikov v sami Sloveniji. Kot kaže primer B. Podobnika, jih ima na najvišjih položajih, v samih uradih slovenske vlade. O tem priča tudi stanje v republiškem sekretariatu za šolstvo, ki že več let ni izdal slovenskih učbenikov za angleščino, in predpisal kar srbohrvaške. Da bi slovenski mladini skvarili znanje slovenščine.

POGAČAR REALTY LIMITED

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN ZDRAVO NOVO LETO

ŽELITA VSEM KLIJENTOM IN PRIJATELJEM

IN

SE ŠE V NAPREJ PRIPOROČATA

EMA IN JOŽE POGAČAR

VSEM PRIJATELJEM IN SODELAVCEM ŽELIMO

PRIJETNE BOŽIČNE PRAZNIKE

IN SREČNO NOVO LETO.

VODSTVO IN UPRAVA SLOVENSKEGA DOMA NA PAPE AVE.

864 PAPE AVE., TORONTO, ONTARIO TEL. 463-2818

VSO POLNOST BLAGOSLOVA BOŽIČNE NOČI
IN SREČNO, VESELO NOVO LETO

želi

vsem prijateljem in znancem

JOE JEREB & SON CONSTRUCTION LTD.

40 Golf Valley Ln., Etobicoke, Ont., M9C 2K3

Tel.: 621-2474

ILIRIA TUR

EMPRESA DE VIAJES

Y TURISMO

LEGAJO 3545-82

Blagoslovljen Božič

in srečno Novo leto

vsem prijateljem in klijentom želi

Marjan Bogataj.

S polnim zaupanjem se obrnite na našo agencijo
kadar pridete na obisk v Argentino.

LIRIATUR S.A.

TE. 651-1760

HIPOLITO YRIGOYEN 2742 (1754) SAN JUSTO

BUENOS AIRES ARGENTINA

441-1264165 TELEX 23854 GECOP AR/ILT

Zadovoljen božič
in
veselo Novo leto
želi

ANSAMBEL KARAVAN

KLIČITE ANDREJA PAHULJE TEL. 255-4502
80-13th STREET, TORONTO, ONTARIO M8V 3H6

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO NOVO LETO

želita

VSEM PRIJATELJEM
in ZNANCEM

John in Francka Kavčič

BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO NOVO LETO

želi

VSEM PRIJATELJEM in ZNANCEM

PLATNAR BROS.
PLUMBING & HEATING LTD.

Metro Licence PH No.176

43 ALGIE AVE., TORONTO M8Z 5J9

Tel.: Bus. 255-6144
Res. 255-6019
255-6406

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO
želi
vsem prijateljem in znancem

JOSE OSANA
CANADIAN
ACADEMY OF
MUSICAL SCIENCES
AND ARTS

731 Brown's Line,
Toronto

Tel.: 259-9182 — 255-3550

BLAGOSLOV BOŽIČNE
NOČI
in
SREČNO NOVO LETO
želi

Lastnik: Franc Tomšič

1574 The Queensway & Atomic Ave.

Tel.: 255-1496

Blagoslovljene
BOŽIČNE PRAZNIKE

ter uspehov polno

LETO **1990**

želi vsem

somišljenikom

SLOVENSKEGA

DRŽAVNEGA gibanja

Dr. Zora Planišič
Pisateljica

University of

Pittsburgh

"V edinstveni lepoti naših gor
in njih okamenelih besedah je
vklesana resničnost in prvobitnost
SLOVENSKEGA NARODA
in njega nezlomljiva volja po
SVOBODI in SUVERENOSTI..."

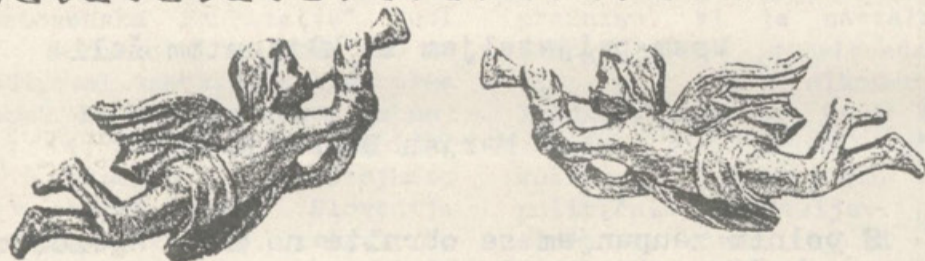

Planišič

Blagoslovljene božične praznike in srečno
ter zdravo Novo leto
želi družina

ŠUŠTERŠIČ,
Grimsby, Ontario

DELAVNI ODBOR ZA SLOVENSKO DRŽAVNO GIBANJE

ŽELI

SOMIŠLJENIKOM IN PRIJATELJEM PO VSEM SVETU

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN URESNIČENJE

SLOVENSКИH CILJEV V NOVEM LETU

VESEL BOŽIČ
IN SREČNO NOVO LETO

želita

vsem znancem, prijateljem in odjenalcem

John in Sonja Kodrič z družino

ALDERWOOD MEAT MARKET
MESNICA IN KLOBASIČARNA

880 Brown's Line, Toronto, Ont. M8W 3W2

Tel.: 251-0209

Vesel Božič in zadovoljno novo leto
žele
Somišljeniki slovenske državne ideje v
Clevelandu, USA.

Vesel Božič in zadovoljno novo leto
ŽELI
SLOVENSKA NARODNA ZVEZA V AMERIKI
CHICAGO, ILL.

SLOVENSKA DRŽAVA:
eden najbolj
zanimivih
slovenskih listov

★
★ VESEL BOŽIČ
★ IN
★ USPEŠNO
★ NOVO
★ LETO
★ želi odbor
★
★ S.
★ A.
★ V.
★ A.

Voščila za BOŽIČ in NOVO LETO
ter najboljše želje za urenjenje slovenskih
ciljev pošiljajo somišljenikom v Sloveniji in po
svetu prijatelji v Washingtonu.

Vesel Božič in
zadovoljno Novo leto

SLOVENSKA NARODNA ZVEZA V
KANADI

EMILIAN
JEWELLERY LIMITED
BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO

ŽELITA DRUŽINI:

EMIL IN STEVEN SLOKAR

1964 Wilson Ave. pri Keele 638-1888
1700 Wilson Ave. pri Jane 249-3240
Nova lokacija:
2225 Erin Mills Parkway,
EATON's Sheridan Place, Mississauga,
Tel. 855-2477

Lastniki PLANINA RANCH
in SITZMARK SKI KLUB.

žele klientom,
prijateljem in znancem

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ

in

SREČNO NOVO LETO

KOMPAS EXPRESS

Slovenska Potniška Agencija
741 Bloor St. W.
Toronto Ont. M6G 1K8

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO NOVO LETO
želi vsem Slovencem

Peter Urbanc
Dr. Karel Žužek
Tel.: 534-8891

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ
in
ZADOVOLJNO NOVO LETO

želi

vsem prijateljem in znancem
DRUŽINA L. JAMNIK

BLAGOSLOV BOŽIČNE NOČI
in
SREČNO NOVO LETO

svojim članom in prijateljem ter vsem Slovencem,
ki so dobre volje, v domovini in po svetu.

želi

Društvo slovenskih domobrancev
Z. S. P. B. „TABOR“ v Torontu

Blagoslovljen Božič in uspeha polno
Novo leto želi prijateljem po vsem svetu

DRUŽINA
PETER PAVLIN

Vesel Božič in srečno Novo Leto

želi

DRUŽINA PEPEVNAK

Yugoslavia proposes
new currency

BELGRADE — Yugoslavia's Communist government proposed a new currency and a six-month wage freeze yesterday to fight inflation which soared last month to an annual rate of almost 2,000 per cent. Prime Minister Ante Markovic said the government wanted to create a new dinar, fully convertible with all Western currencies, to be worth 10,000 old dinars and to go into circulation Jan. 1. Mr. Markovic proposed fixing the rate of the new dinar at seven to the West German mark until June 30. The present dinar was quoted yesterday at almost 65,000 to the mark and 112,000 to the dollar. /Reuter

SIMPOZIJ

SLOVENSKO-KANADSKI SVET
VABI

Slovence iz Toronta in okolice, na simpozij, ki se bo vršil

dne 18. februarja 1990

ob 4. uri popoldne v

Slovenskem Domu na Pape Avenue.

Tema simpozija bo:

"Najnovjši politični razvoj v Sloveniji"

Andrej Markeš

odvetnik in notar

hvaležen vsem klientom

se priporoča prijateljem in rojakom
ter vsem skupaj želi božičnega miru

in blagoslovljeno Novo leto 1990

BASSEL, SULLIVAN & LEAKE
Commerce Court West, Suite 1800
Toronto, ON M5L 1H4 Canada

Tel.: (416) 362-2100

Z belih poljan našega posestva pošiljamo pristrčna voščila za srečen Božič in blagoslovljeno Novo leto vsem prijateljem in znancem, ki so blizu in daleč.

STANRIKA FARMS LTD.
R. R. 5. Orillia, Ontario L3V 6H5

Stanko, Jožica, Stanley in Erika Šajnovič

VESEL BOŽIČ IN
SREČNO NOVO LETO

KUKS

GINSENG FARM
(Panax quinquefolium)

Planina Ranch
Muskoka, Canada

439-8387

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
IN
SREČNO NOVO LETO
VAM ŽELITA

BRUNO'S FINE FOODS
IN
ANTON BAVDEK

Imamo vedno sveže meso, okusno prekajeno meso, in klobase, tudi krvavice. Priporočamo se, če pripravljate gostije, banquete, ali slično. Dostavljamo na dom brezplačno. Po zelo ugodnih cenah vam postrežemo kar v starih trgovinah.

2055 Avenue Road, južno od Wilson Ave. Tel. 481-6973
4242 Dundas Street W. in Royal York Rd. 234-1106
1900 Dundas Street in Mississauga Rd., 823-4207
1541 Bayview Avenue na Leaside 480-2402

Blagoslovljen Božič
in
uspešno Novo leto

želi vsem delavcem in znancem

GRADBENO PODJETJE

Jože Kastelic Ltd.

10 KEYWELL COURT, Toronto, Ont. M8Y 1S6
255-2085

ZAMBIJSKI MISIJONARJI

VOŠČIMO VSEM PRIJATELJEM MISIJONOV
IN NJIH DOBROTNIKOM

BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ IN MILOSTI POLNO
NOVO LETO 1990.

Blagoslovljene božične praznike
in srečno Novo leto

želi

Marko

Marko Jamnik
Creative Director

MARKO CREATIVE PRODUCTIONS INC.
245 YORKLAND BLVD., SUITE 302
NORTH YORK, ONTARIO M2J 4W9 TEL. 756-0171
FAX 756-2165

JE SLOVENSKI...

nadaljevanje s str. 6

ustanovljeno v Chicagu mesečno glasilo SDG, SLOVENSKA DRŽAVA, ki že 40 let neprestano obiskuje slovenske zdomce po vseh kontinentih sveta in jih prepričuje in s tem navdušuje za državnopravno osamosvojitve Slovencev.

Tudi v Argentini, kjer se je naselil center nekdanje SLS s svojim glasilom SVOBODNA SLOVENIJA, so prijatelji slovenske državne ideje ustanovili mesečno revijo SLOVENSKA POT pod uredništvom sourednika bivšega pred in medvojnega ljubljanskega dnevnika Slovenski dom, prof. Jožeta Keslerja. Tudi je bila kmalu ustanovljena argentinska veja SDG. Prof. Jože Kesler je jeseni leta 1956 nenadoma umrl, star komaj 46 let, Slovenska pot je sčasoma zašla v težave in jo je nadomestila SMER V SLOVENSKO DRŽAVO, ki je izhajala celih 20 let; leta 1983 pa se je zaradi racionalizacije

delovnih moči združila s kanadsko SLOVENSKO DRŽAVO.

Vsa ta težavna in nevarna leta v letu 1943 spočeto SDG ni niti za trenutek zdvomilo v pravilnost in odrešilnost slovenske državne ideje. Dolga začetna leta so bila karakterizirana po trdovratni odklonilnosti tradicionalne SLS do te ideje. Tudi slovensko javno mnenje v Argentini ji ni bilo naklonjeno vse do smrti glavnega slovenskega političnega voditelja v zdomstvu pred nekaj leti. Danes so že vsi slovenski zdomci, ne le v Argentini, ampak tudi po drugih kontinentih vedno bolj navdušeni pristaši in zagovorniki ideje suverene slovenske države.

Leta 1941 spočeta in 1943 med slovensko javnost vržena ideja suverene slovenske države izven Jugoslavije kot edine alternative za obstoj slovenskega naroda v bodočnosti, je danes že skupna last vseh Slovencev, kjerkoli je njihov

fizični dom. V matični Sloveniji je misel slovenske države prešla že v odkrito zahtevo po slovenski državi izven Jugoslavije. V Sloveniji ni več znanih, zaznamovanih oporečnikov niti proti komunizmu niti proti slovenski državni ideji, ker so vsi Slovenci - morda z izjemo maloštevilnih partijcev, - ki še vztrajajo na geslu "bratstva in edinstva" jugoslovanskega "delovnega" ljudstva v skupni državi, - en sam neutišljiv oporečnik, tako proti komunizmu kot zastarelemu, stereotipnemu, vsakdanji politični praksi nedoraslemu jugoslovanstvu. Tudi v sprejetih amandmajih k novi ustavi Jugoslavije ni slovenski narod kot tak ampak le njegova vsiljena predstavnicja KPS soglasno sprejela predlagane spremembe, ki peljejo Slovence vedno globlje v končno pogubo, če mu prihodnji dogodki v komunističnem bloku ne bodo olajšali njegovega izvitja iz jugoslovanske "bratske enotnosti in edinstva".

Tine Duh

MED SVOBODO IN PREPOVEDJO OBVEŠČANJA

O svobodi obveščanja je mogoče govoriti tako, da naštevamo idealne modele, ki naj urejajo področje obveščanja. Vsekakor pa strokovnjaki za komunikologijo ugotavljajo, da je vsaka razprava o sistemih obveščanja nujno povezana s konkretnimi družbenimi okviri. Poseben poudarek je seveda na povezavi s politično in ekonomsko ureditvijo določene družbe.

Svoboda obveščanja je zgodovinska kategorija, vendar ne samo v smislu neoviranega časovnega napredovanja. Pravno jo urejuje zakonodaja, zato ne bi smela biti odvisna le od trenutnega političnega ozračja. Ravno to potrjuje sklepanje, da je lahko v določenih razmerah odvisna od narave političnega sistema.

Ob koncu dvajsetega stoletja se je svet s pomočjo množičnih medijev izoblikoval v tako imenovano "globalno vas". Informacije, ki so včasih potovale mesece in dneve, je danes mogoče posredovati še v istem trenutku, ko nek dogodek dobi status pomembnosti. Minili so časi, ko so lahko cele države ostale informacijske puščave. V vzporedno s tem procesom se je ponekod krepila kriminalizacija svobode obveščanja, v kolikor je politična oblast upoštevala načelo, da metode pri doseganju določenega cilja niso važne. Ko ne more več preprečevati širjenja informacij, mora v toliko večji meri zaostrovati represijo na področju obveščanja. Izvajali so jo vsi sodobni avtoritarni režimi. Med njimi so bili praviloma tisti, ki so se utrdili na oblasti po zmagi stalinističnih, oziroma socialističnih revolucij.

Etična merila, ki opredeljujejo področje svobode obveščanja v demokratičnih državah parlamentarnega tipa, zlorabe omejujejo na nepolitizirane kategorije, kot so: zbujanje rasne, etnične in religiozne nestrpnosti. Nastop zakona je prepuščen strankam v zasebnih sodnih postopkih. Vnaprejšnji posegi so sicer redki, v precejšnji meri politično obarvani, ko gre za interese posebno močnih lobijev. Toda tudi v teh primerih so možni sodni spori, ki jih lahko sproži prizadeta stran. Čeprav nas zanimajo predvsem razmere na področju svobode obveščanja v Sloveniji, je ta opis pomemben. Na podlagi njega je mogoče ugotoviti, da razlike v obeh primerih ne kažejo samo

na majhna odstopanja v zakonodaji, saj je pravna ureditev v Sloveniji v precejšnji meri odraz še vedno nedemokratičnega političnega sistema. Zelo važno je namreč, kakšni so prevladajoči vzorci družbenega organiziranja: model odprte družbe ali poveljujoči in samoizoliran model v vlogi ohranjanja političnega monopola.

Slednji model je v Sloveniji prevladal neposredno po letu 1945, po družbenem prevratu, ki je svojo stalinistično prakso vključil v sam politični sistem. Ker je bila zapovedana ena sama resnica, je politični sistem, ki se je izoblikoval v nenormalnih razmerah, svoje represivne poteze vključeval tudi na polje obveščanja. Kazniva dejanja, ki so vsebovala politične delikte z obeležjem obveščanja, so imela za storilce drastične posledice. Ker ni bilo mogoče preprečiti širjenja nevšečnih informacij, je dolgoletna praksa temu primerno disciplinirala ljudi. Prav iz tega zornega kota je mogoče razložiti, zakaj je bilo zaplemb tiska in drugih posegov v Sloveniji relativno malo. Avtocenzura je namreč preprečevala huda tveganja.

Morda se zdi paradoksalno, toda zakoni o obveščanju so zadnja leta skušali slediti nekaterim normam v svetu. V bistvu pa jim je vedno spodletelo, ker so bili neposredno izvedeni iz sistema socialističnega samoupravljanja, ki je utemeljeval enopartijsko diktaturo.

Kako omejujoča je veljavna zakonodaja o obveščanju, nastala v tistem času, kaže primer ustanovitve časopisa Demokracija, ki je začel izhajati letošnje poletje. Po zakonu o obveščanju so ustanovitelji medijev lahko le uradne politične organizacije kot SZDL, ZKS, ZSMS, Zveza borcev, in tudi povsem nepolitična društva: lovsko, ribiško, itn. To pa ne velja za pred kratkim nastale in nastajajoče politične zveze, ki ne skrivajo svojih pretenzij, da postanejo stranke. Tako je časopis Demokracija najprej izhajal v okviru tako imenovanih Odprtih strani lokalnega časopisa Gorenjski glas. Po treh številkah pa samostojno, vendar ne kot časopis novih zvez/strank, ampak kot skupine občanov. Toliko za ilustracijo, kako neprimeren je obstoječi zakon o obveščanju v razmerah liberalizacije v Sloveniji.

Liberalizacija je proces zadnjih štirih let, na katerega vpliva več dejavnikov. Posebno pomembno vlogo je na začetku imel generacijski dejavnik. Mlajše rodove je bilo težko prepričati v vrednostni sistem uradne ideologije, medtem ko je ta razpadal na vsakem koraku. Zato ne preseneča, da so glavni pobudniki liberalnih idej v Sloveniji bili predvsem mladi ljudje. Nekateri izmed njih so preko nastalih družbenih gibanj (mirovno, duhovno, žensko itn.) vplivali na preoblikovanje uradne mladinske organizacije (ZSMS), preko katere je bilo mogoče nekaj demokratičnih pobud prenesti na področje politike.

Mladinski mediji kot Mladina, Tribuna in Radio Študent so napravili pravi preboj na področju obveščanja. Sodni organi so bili prisiljeni preiti od prakse zaplemb na ovadbe avtorjev ali odgovornih urednikov zato, ker so bile zaplembe najboljše reklama za dvigovanje naklade. V tem času je tednik Mladina iz nepomebnega biltena uradne mladinske organizacije postal najvplivnejši politični list v Sloveniji, ki ga vse pogosteje citirajo tudi v tujini.

Posebno poglavje predstavljajo tiskane publikacije slovenske politične emigracije, ki ima posebej odmerjen prostor v kazenskem zakonu pod rubriko "subverzivne dejavnosti". Dovoljenje za uvoz vseh publikacij tujine (in torej ne samo publikacij, ki jih izdajajo politični emigranti), izdajajo državni organi v Beogradu. Zanimivo je, da je to pooblastilo eno redkih, ki ni v pristojnosti Slovenije, čeprav sicer velja, da je področje kulture in izobraževanja v domeni republik. Jugoslavija ravno zato nima ministrstva za kulturo in izobraževanje, toda o uvozu slovenskih publikacij iz tujine se odloča na jugoslovanski ravni. Razumljivo je, da nekaterim dogmatskim komunistom v Sloveniji takšno stanje odgovarja, ker kritike na njihov račun lahko spretno preusmerijo drugam.

Svoboda obveščanja v Sloveniji je kljub liberalizaciji odvisna od političnega ozračja ne samo v Sloveniji, ampak bo v prihodnje še posebej odvisna od razvoja v Jugoslaviji. Predvsem po zaslugi zastarele zakonodaje, ki jo je praksa na področju obveščanja povsem

dalje na str. 13

SODNA RAZPRAVA: ALDINGTON - TOLSTOJ

Poročanje je dopolnjeno z osebnimi opažanji našega dopisnika.

KRATEK ORIS POTEKA PROCESA

V

TRETJEM IN ČETRTEM TEDNU

Tretji teden procesa se je začel s pričevanjem Aldingtonove žene. Sprva, da z možem nista resno jemala pamfleta, misleč, da ga je sestavil norec. Ker pa je Nigel Watts širil med dijaki in starši zasebne gimnazije Winchester College, kjer je bil njen mož predsednik upravnega sveta, je čutil, da mora nekaj storiti ter je dve leti in pol raziskoval, da bi očitke zavrgel. Pri tem se mu je poslabšalo zdravstveno stanje in je zlasti trpel med zasliševanjem prvih pet dni razprave.

Lady Aldington podrobno opisuje nadlegovanje s strani Wattsa (Tolstojevega soobtoženca), ki je Aldingtona kot predsednika zavarovalne družbe Sun Alliance dolžil krivde, da njegova (Wattsonova) sestra ni dobila zavarovalnine ob smrti svojega moža. Med tem pričevanjem, dne 18. oktobra, se Watts opraviči Lady Aldington za vse muke, ki jih je trpela, ker se je ujela v njegovo kampanjo proti Aldingtonu. Ne bo pa se upravičil njenemu možu, izjavlja Watts.

Nato priča sin generala Charlesa Keightley-ja (ta je umrl leta 1974) general Richard Keightley in brani svojega očeta pred Tolstojevimi očitki, da je varal maršala Aleksandra v pogledu vračanja ljudi, da je lagal Jugo-Slovanom in Kozakom in da se ni pokoraval poveljem, naj preneha z nasilno repatriacijo.

Zgodovinar dr. Robert Knight z univerze Loughborough priča za Aldingtona in opisuje silno zmedeni položaj maja 1945 na Koroškem, ko so obstajale številne grupacije med Srbi, Hrvati, Slovenci in četniki, ki so bile sovražne druga drugi. Zmeda, da je bila toliko večja, ker so se tako rekoč vsi srbski kolaboracionisti opredeljevali za četnike.

23. oktober.

Dnevnik Independent poroča o predvidenem poteku procesa, ki stopa v 4. teden. Pričakujejo, piše, da bo Tolstojeva stran v prihodnjih devetih tednih poklicala 50 prič v poskusu, da dokaže upravičenost obtožb o vojnih zločinih v zvezi z nasilno repatriacijo 70.000 ljudi. O dosedanjem poteku razprave, ko je v glavnem nastopala tožiteljeva stran, piše, da so priče, ki so bile z Aldingtonom v Celovcu leta 1945, trdile, da niso vedele niti one niti Aldington, da bodo Jugo-Slovani in Kozaki poklani. Potrdile so, da je Aldington sproti poročal predstojnikom o vsakem svojem dejanju in da ni nikoli ukrepal proti poveljem. Aldingtonova stran prizna, piše Independent, da je prišlo do pokola. Glavna teža obrambe, da bo v tem, kako bodo pričevanja o grozodejstvih s prve roke vplivala na poroto. Tako dnevnik Independent.

Na sodišču se ta dan pričanja pričevanje na strani obrambe. Soobtoženec Nigel Watts je odslovil svojega advokata in se zagovarja sam. Pojasni, zakaj je vodil kampanjo proti Aldingtonu, namreč zaradi neodplačane zavarovalnine Wattsovi sestri s čemer

je povzročil neizrečno trpljenje ob smrti njenega moža. Aldingtona, kot predsednika zavarovalnice, je Watts hotel pripraviti, da bi dovolil neodvisno preiskavo o zadevi. Ko je Watts slišal za njegovo ozadje v Avstriji, je to uporabil v kampanji. Toda njegova kampanja, da ni bila izsiljevanje denarja, ampak je težila k izvedbi preiskave o neizplačilu zavarovalnine. Watts je hotel razgaliti okruten način Aldingtona. Tolstoj mu je pomagal z gradivom kot zgodovinar in mu je v pismu omenil, da je Aldington "zloben človek, ki bi že zdavnaj visel, če bi bil Nemeč". V Tolstoju je Watts videl uravnovešenega zgodovinarja.

Lord Aldington se je na ta dan, 23. oktobra, spotaknil v sodni dvorani in padel z glavo ob zid. Odpeljali so ga v bolnico in popoldan ni bil navzoč na razpravi.

24. oktobra.

Lord Aldington se zopet pojavi, z ovezano glavo.

Watts nadaljuje pričevanje. Pravi, da je njegova kampanja proti Aldingtonu postala moralna križarska vojna, potem ko mu je Tolstoj predočil Aldingtonovo vlogo v Avstriji. Watts je kampanjo nadaljeval tudi potem, ko Aldington ni bil več predsednik zavarovalnice, torej ni bil njegov namen izsiljevanje. Sodnik izreče opomin Charlesu Grayu, da postavlja Wattsu znova in znova ista vprašanja. Watts izjavi, da je za kampanjo proti Aldingtonu potrosil okrog 20.000 funtov.

25. oktobra.

Tolstoj sam prvič priča in odgovarja svojemu in tožiteljevemu advokatu. Tolstoj vztraja pri mišljenju, da je Lord Aldington, bivši podpredsednik konservativne stranke, zloben človek, ki bi bil obešen, če bi bil Nemeč. Nekaj nerazumljivega da je, da bi ne bil vedel, kaj se bo zgodilo z vrnjenimi Kozaki in Jugo-Slovani, ki so jih njihovi komunistični sovražniki poklali. Aldington, da je odgovoren za te strahotne pokole. Nastopal je kot krvnik za Harolda Macmillana, ki je nosil glavno odgovornost. Sodnik intervenira z vprašanjem ali so take izjave primerne za nepristranskega zgodovinarja. Tolstoj odgovori, da so bili tudi slavni zgodovinarji kot na primer Gibbon ali Macaulay ljudje trdnih nazorov. Tolstoj dalje odgovarja, da ga je dosedanji potek razprave še bolj prepričal o Aldingtonovi krivdi zaradi njegovega omalovaževalnega govorjenja o vrnjenih Kozakih in Jugo-Slovanih. Tolstoj imenuje tri glavne krivce nasilne repatriacije: Harolda Macmillana, general Charlesa Keightleya in Lorda Aldingtona. O Aldingtonu trdi, da bi po vseh pravih moral vedeti, kaj se bo zgodilo z vrnjenimi, če upoštevamo njegovo izobrazbo, talent in zanimanja. Aldingtonova moralna dolžnost je bila, da kot človeško bitje in britanski častnik stori vse kar more, da v okviru povelj prepriči, da bi se to zgodilo ali pa vsaj protestira. Rampton izjavi, da bodo poklicali ljudi, ki bodo pričali o

prevari, ki so jo britanski vojaki uporabili, ko so vrnjencem zagotavljali, da jih bodo prepeljali na varno. Tolstoj pravi, da je Aldington načrtoval tudi pokol 7.000 civilnih beguncev s tem, da je dal povelje, ki bi vodila do pokola. Da niso bili poklani, se imajo zahvaliti okolnostim po odhodu Aldingtona. Aldington, da se je izmikaval in dajal protislovne izjave v pogledu svoje vloge in Tolstoj je pri tem navedel osnutek Aldingtonovega govora dijakom Winchester College-a. Pri svojem raziskavanju dogodkov 1. 1945 je Tolstoj izprašal več kot sto ljudi in samo dva od teh sta se edinstveno izmikala. To sta bila Harold Macmillan in Lord Aldington. Sodnik pokara Tolstoja, da gre predaleč, ko obtožuje generala Keightleya kot vojnega zločinca in lažnivca, ker se ta ne more braniti. Toda po pravnem posvetovanju z advokatom (v odsotnosti porote) sodnik razsodi, da ima Rampton pravico izpraševati svojega klienta (Tolstoja) o mnenju, ki ga ima o Keightley-u.

27. oktober.

Drugi dan Tolstojevega pričevanja. Preden je bil objavljen pamflet (kamen spotike na sedanji razpravi), da je Tolstoj bral izjave prič in tudi govoril s preživelimi, ki so opisali neizrečena grozodejstva o pokolu sedemdeset tisočih. Še prav posebej je omenil zaslišanje edinih treh preživelih iz skupine 20.000 Jugo-Slovanov vrnjenih Titovim partizanom in poklanih v kočevskih jamah. Na vprašanje svojega advokata ali je njihovo pričevanje potrdilo tisto, kar je Tolstoj že vedel, je Tolstoj odgovoril: "To je bila povsem druga razsežnost. Njihovo poročanje je bilo tako grozljivo, da ga je v spanju mučila mora". Tolstoj izjavlja, da sta bila repatriacija in sledeči pokol "najhujši škandal na zavezniški strani v zvezi z vojno in morda edini tega obsega. To je neizbrisani madež na časti Britanije, ker je ostal nepriznan in brez javnega kesanja". O preživelih Tolstoj pravi, da gre tu zvečine za tiste, ki so zbežali v času, ko je britanska operacija potekala, oziroma so jih rešili britanski vojaki. Samo pičla manjšina tistih, ki so bili vrnjeni preko meje, je uspela zbežati nazaj. Sodnik popoldan odgodi razpravo do prihodnjega tedna, potem ko je v pomočnico Ramptona, pravnico Vitorijo Sharp zavozil motociklist, ko je prečkala cesto pred sodnico in so jo odpeljali v bolnico.

nadaljevanje v prihodnji številki

S.S.K.

(Slovenski svetovni kongres)

Dne 17. novembra 1989 je bil v starostnem domu Lipa sestanek, ki ga je organiziral 'iniciativni odbor' SSK. Sestanka se je udeležilo okoli 50 oseb, med njimi tudi urednik S.D. Daljše poročilo o tem sestanku bomo objavili v naslednji številki S.D.

MED SVOBODO ...

nadaljevanje s str. 11

razvrednotila. Politične odločitve se morajo sprejemati samo v slovenskem parlamentu, v katerem bodo zastopane vse politične stranke in katerih vpliv bo odvisen od njihovega uspeha ali neuspeha na svobodnih volitvah. Prva priložnost se ponuja naslednje leto.

Ustavna dopolnila, ki do določene mere krepijo samostojnost Slovenije, morajo omogočiti nastanek povsem nove ustave. To bi predstavljalo tudi formalno demontažo političnega sistema, ki se je oblikoval po letu 1945.

Za dostopnost publicistike, ki nastaja v politični emigraciji, pa vendar ni treba čakati na milost in nemilost vladarja. Včasih se nekatere stvari zdijo nedosegljive, toda s civilnim pogumom je mogoče izboriti ne samo pravico biti obveščeni, temveč tudi svobodo obveščanja.

BORUT MEŠKO (Ljubljana)

STRATEŠKI POLOŽAJ SLOVENIJE

Pismo iz Ljubljane

Ob nameravanem pohodu mitingarjev iz Srbije na Ljubljano za 1. dec. 1989 nedvomno ni šlo samo zato, da srbski navijači zrušijo vso strukturo Slovenije in postavijo v njej nove lutke, kakor so jih imeli še do pred nekaj let. Njihov namen je bil v tem, da se Srbija polasti Ljubljane, ki ima najbolj strateški položaj v Evropi, med vzhodom in zahodom ter med severom in jugom. S tem bi srbski imperializem dosegel tisto, kar mu ni uspelo doseči s politiko "bratstva in enotnosti" v dolgih letih. Četudi je uspel vrniti svoje agente skoraj v vse slovenske strukture in nadeti zanko tudi partijskemu vrhu v Sloveniji.

Po letu sedemdeset so nagnali v Slovenijo celo armado delavcev in uslužbencev z juga, ki so prodrli v šole, na univerzo, televizijo itd.; kar tako za hrbtno, brez natečajev. Očitno preko aparata tajne službe, usmerjane iz Beograda. Celó sedanjí župan Ljubljane, Draškovič, je Srb. Koliko se lahko slovenski minister Knežević spozna za slovensko kmetijstvo, pove že samo ime.

Gre za stanje, ki nas spominja na čase pred prvo vojno, ko so se pod monarhijo nemške birokracije, uradništvo, kapital, pollaščali vseh por slovenskega javnega življenja in porivali slovenskega človeka na deželo. Danes je komunizem tudi slovensko deželo opustošil. Cilj velenemstva je bil, ustvariti nemški most od Severnega morja do Jadrana in s tem osvojiti osrčje Evrope, nadzorovati vse, kar poteka med vzhodom in zahodom. Takšen načrt se je velenemstvu izjalovil.

V drugi vojni so se Ljubljane polastili Italijani v cilju, da izgradijo svoj most v Podonavje, do zavezniške Madžarske, in seveda takratne Hrvaške. Načrti so se podrli in danes gojijo le še namene, da preko Istre prodrejo v Dalmacijo.

V Jugoslaviji je že od vsega začetka na pohodu velesrbstvo, z ideologijo unitarizma. Kot navedeno, je s svojim aparatom in svojimi ljudmi ter slovenskimi prodanci dobili Slovenijo v svoje klešče do te meje, da jih je mislilo dokončno stisniti. Toda ob vsej slovenski naivnosti, zmedenosti in kolaboracionizmu mu to, začuda, ni uspelo. Lahko pa mu se bo, ker bi bilo iluzorno misliti, da se bo Beograd odpovedal poskusom, da zlomi Slovenijo. Njegova tajna služba nadzoruje že več pomembnih slovenskih občin, v katerih so slovenski občinarji le še njene lutke. Ljubljane pa se ji še ni uspelo osvojiti.

Tako Slovenija kot Srbija se zavedata, da je Ljubljana stražni stolp. Če pade ob navalu iz Beograda, pade vsa Slovenija, pa tudi še zadnja predstava o Jugoslaviji kot skupnost narodov. Na ljubljanskem gradu bo vihrala zastava Dušanovega carstva, po ulicah že napisi v cirilici. Kdor bo govoril javno slovensko, ga bodo na cesti pretepli itd.

Ti nameni pa niso od včeraj, saj je srbski minister Pašić ze leta 1914 poročal ruskemu carju, da Kranjci govorijo tako primitivno narečje, ki nima nobene prihodnosti. Tako da jim ne preostane kaj drugega, kot pridružiti se zamisli enotnega

Ob 30.letnici smrti škofa

dr. G. Rožmana

ki je med drugo svetovno vojno

z velikim osebnim trpljenjem

skušal pomagati slovenskemu narodu.

jugoslovanstva, to je: velesrbstva! Od takrat se v namenih pojugoslovanjenja ni nič spremenilo, le pravi nameni delovanje predvojne in povojne jugoslovanske strukture so bili prikriti. In za prihodnost? Biti ali ne biti, to je sedaj vprašanje?

DEMOS

DEMOKRATIČNA

OPOZICIJA SLOVENIJE

SE PRIPRAVLJA

NA UČINKOVIT

VOLILNI NASTOP.

KJE JE DR. EHRlichOV GROB?

Direktor TOZD Žale je dne 25.10.89 odgovoril na pismo dr. Petra Urbanca v zvezi groba dr. Lamberta Ehrlicha med drugim sledeče:

"Pokojni dr. Lambret Erlich-vseučilišni profesor je bil pokopan 28.5.1942, vpisan v mrliški knjigi zap.št. 765/1942. Najemnik tega groba ni znan, je pa grob zapuščen, tako da ni čudno, da ostali najemniki grobov odmetavajo smeti na ta grob..."

Ta odgovor je objavila tudi Mladina, v št. 38.dne 3. novembra 1989.

Škof dr. Stanislav Lenič, eden redkih še preživelih duhovnikov, ki je bil na škofiji med vojnimi leti, (bil je škofov tajnik), je resnici na ljubo Mladini odgovoril z naslednjim dopisom:

Kaj se je zgodilo na Žalah?

Začuden sem prebral v št. 38 z dne 3. novembra 1989 odgovor direktorja TOZD Žale Ljubljana Borisa Zormana dr. Petru Urbanu. Čeprav je najbrž še toliko mlad, da tega ni doživel, se mi vendar zdi, da bi po svoji službi moral vedeti, kaj se je leta 1946 zgodilo z grobom vseučiliškega profesorja dr. Lamberta EHRlichA in še mnogih drugih od OF likvidiranih Ljubljančanov. Zato pojasnujem naslednje:

V začetku leta 1946 so neko noč prišli na pokopališče Žale v spremstvu oblastnikov nemški ujetniki s kamioni. Ujetnikom so dali piti žganja, kolikor so hoteli. Potem so jim naročili ekshumirati posmrtno ostanke dr. Ehrlicha, bana Natlačena, študentov Župca in mislim, da tudi Jaroslava Kikija, ki je imel umetniško izdelan Plečnikov nagrobnik. Vem, da so izkopali še več drugih grobov, skratka vseh tistih, ki jih je OF po Ljubljani likvidirala v glavnem v letu 1942. Ko so vsa ta trupla naložili na kamion, so jih pod vodstvom takratnih oblastnikov morali odpeljati nekam proti Postojni in so jih vrgli v nam neznan brezno. Zanimivo in obsodbe vredno je, da so trupla bana Natlačena, ki je počival v družinski grobnici poleg prve žene in dveh otrok, prav tako vzeli iz družinskega groba. To so povedali nemški ujetniki, še več bi vedel povedati pokojni cerkovnik Vresk.

Zato naj se direktor TOZD Žale ne čudi, da Ehrlichov grob ni bil oskrbovan. Gotovo mu je v čast njegovo humano dejanje, da je za letošnji praznik mrtvih dala uprava urediti grob, ki v resnici ni Ehrlichov grob. Ehrlichovi svojci, kolikor jih še ima, živijo kot koroški Slovenci na njegovem rojstnem domu v Žabnicah pod Sv. Višarjami v Italiji.

Naj povem še to: l. 1946 je takratni generalni vikar in kasnejši škof Anton Vovk na veliko noč v slavnostni pridigi govoril o Kristusovem grobu in vstajenju in pri tem dejal: »V vseh časih so bili grobovi rajnih in pokopališča kraj spoštovanja in nedotakljivosti. Le včasih se je zgodilo, da so divje hijene vdrle na pokopališče in razkopale ter oskrunile grobove...« Poslušajoči so dobro razumeli, kam je to merilo in menda je še isti večer tržaški radio raznesel v svet to novico.

To sem moral napisati na ljubo zgodovinski resnici. Naj bo tudi to prispevek k vsemu plemenitemu govojenju in pisanju o neznanih grobovih ob letošnjem dnevu mrtvih.

Dr. STANISLAV LENIČ
Ljubljana

P.S.

Dr. Lambert Ehrlich ni bil pokopan 28.maja 1942, ampak je bil ta dan zahrbtno umorjen v Streliški ulici v Ljubljani, od članov VOS-a. Veličasten pogreb prof.dr. Lamberta Ehrlicha je bil pa 30. maja istega leta. Morda bi kazalo pri TOZD Žale ta da-tum popraviti.

Op.Uredn.

BUČARJEVA "RESNIČNOST IN UTVARA" V ANGLEŠČINI

St. Francis Xavier University Press je izdala angleški prevod dr. Bučarjeve knjige *Resničnost in utvara*. Knjiga je kritična analiza komunističnega družbeno-ekonomskega sistema. Za angleško izdajo je dr. Bučar napisal dodatno poglavje: Epilog ali začetek konca. Avtorja je predstavil Alojz Rebula, ovitek pa je zasnoval Vilko Čekuta. Prevod je preskrbel Rudolf Čuješ.

Mehko vezana knjiga obsega 336 strani in stane 18.- dolarjev (kanadskih) ali \$ 15.-US
Naroča se pri:
Cooperative Resources Ltd.,
PO Box 1685
Antigonish, N.S., B2G 2M5 Canada

OŽIVLJENJE VERE V SLOVENIJI

V Novi reviji (št. 83-84, str. 439-446) poroča Zdenko Roter o preučevanju slovenskega javnega mnenja (SJM) glede vernosti. Primerjava desetletja 1978-1987 z desetletjem 1968-1978 obenem s podatki raziskav l. 1988 kažejo znaten porast vernosti v vseh plasteh prebivalstva in temu odgovarjajoče tudi upadanje oseb, ki se štejejo za neverne. Najnižjo točko vernosti izkazuje l. 1978, ko se je samo 46.1% izjavilo za verne, dočim se jih je l. 1988 57.8%. Kljub porastu za 11.7% pa še ni doseglo izhodiščne točke l. 1968, ko se je izjavilo za verne 67.8%.

Obiskovanje verskih obredov, ki je stalno padalo v prvem desetletju primerjave in padlo na 40.5% l. 1978, se je začelo v drugem desetletju dvigati in je doseglo 57.8%. l. 1988, kar je še vedno manj kot l. 1968 - 58.9%. Med vernimi je največ takih, ki se izjavljajo za verne, pa obiskujejo verske obrede le včasih (ob velikih praznikih in posebnih priložnostih) - 28.9%.

Dočim je l. 1988 72.9% izjavilo, da je po njihovem mnenju vera potrebna tudi v današnji dobi (samo 5.9% se jih je izjavilo, da ni potrebna), odstotek znatno pade, če je z vernostjo povezana tudi povezanost s cerkvijo - samo 38.1%. Podobno nizko je tudi število oseb, ki priznava Kristusa za Boga-človeka - 21.3%, dočim smatra 35.2% Kristusa za izrednega človeka, okrog katerega so se pozneje spletle legende in pričevanja.

Ne preseneča ugotovitev, da je tudi večina vernikov (57.3%) proti politični vlogi cerkve, toda nizek odstotek oseb, ki se čutijo povezane s cerkvijo, nakazuje, da čaka verske voditelje tudi v dobi večje verske tolerance v Sloveniji še trdo delo, da pridobi večji odstotek za vero dovtetnih za praktične katoličane.

Glasnost ima določene meje. Ko je zelo popularen moskovski tednik *Argumenti i fakti* objavil rezultate preiskave javnega mnenja (rezultat odgovorov 15.000 bralcev) o popularnosti raznih osebnosti v Sovjetski Zvezi, se je Gorbačev pritožil in zahteval, da morajo odstavi urednika. Očitni razlog: Gorbačev je doma tako nepopularen, da njegovega imena niti ni bilo na listi popularnih osebnosti, kaj šele, da bi ga visoko cenili. Bralci so glasovali: 60.9% za Andreja Saharova, 43.2% za Gavrila Popova, 39.4% za Borisa Jelčina, in 30.9% za Jurija Afanasijeva.

Zbigniew Brzezinski, **THE GRAND FAILURE**. The Birth and Death of Communism in the Twentieth Century. New York, NY: Charles Scribner's Sons, 1989. 278 strani, tabele, indeks.

Važna politična osebnost iz dobe Carterjeve administracije (predsednik svetovalec v zadevah državne varnosti in direktor National Security Council) Zbigniew Brzezinski je dodal vrsti knjig (The Soviet Block, Between Two Ages, Game Plan, Power and Principle) še podrobno analizo komunističnega sistema.

Avtor vidi v komunizmu, fašizmu in nacizmu odgovor na težave, ki jih je povzročila industrializacija (milijoni izkoreninjenecv kot prva generacija industrijskih delavcev, izkoriščanje zgodnjega kapitalizma in iz tega izvira-jočega razrednega sovraštva). Vsi trije so uporabljali državo kot glavno sredstvo za svoje programe.

Lenin je osredotočil politično moč v majhni skupini ter uporabljal vse vrste terorja, kar je postalo bistvo komunizma in je omogočilo vsa grozodejstva sistema ne samo pod Stalinom, marveč že prej in tudi pozneje, in ne samo v Sovjetiji, ampak tudi v drugih deželah, kjer so si osvojili oblast komunisti. Leninov ideološki dogmatizem in politična nestrpnost sta tudi preprečila, da bi se pojavile kake alternative komunizmu tudi, kadar je postalo očitno, da je pravi vzrok raznih kriz komunistični sistem. Vsaka uspešna reforma mora odpraviti stalinizem

(totalitarno državo, ki je popolnoma uničila civilno družbo) in leninizem (totalitarna stranka, ki hoče na novo zgraditi družbo po svoji zamisli). Dočim je opaziti nekaj poskusov odpraviti stalinizem (javne razprave o njegovih grozodejstvih; poskusi zmanjšati vpliv birokracije v državni upravi in gospodarstvu, dajanje zemlje v dolgoročni najem kmečkim družinam), dovolijo vsaj v Sovjetiji le malo glasov, ki bi hoteli odpraviti vse obvladajoči položaj stranke v družbi. Reforma na tem področju bi seveda spremenila komunizem v socialno demokracijo.

Gorbačev hoče globlje reforme kot so bile prejšnje (n.pr. NEP). Zanj so politične reforme (glasnost, demokratizacija) pogoj za gospodarske (perestrojka; ravno naprotno kot na Kitajskem).

Reforme obsegajo: povečana odgovornost poedinih podjetij, dovoljenje za ustanavljanje zadrug zlasti na področju služnosti, dajanje zemlje v dolgoletni najem; več poudarka na proizvodnji potrošnih dobrin; večje upoštevanje zakonov in pravnega postopka, vsaj nekaj kontrole nad tajno policijo, pojav mnogih interesnih skupin v družbi; zahteva po ločitvi stranke od državne uprave; večja strpnost do vere; razkrinkanje Stalinovih grozodejstev (še vedno ni dovoljeno pisati o Stalinovem preganjanju ne-Rusov); zahteve po večji neodvisnosti republik (kar sovпада mnogokrat s poudarkom na pravice ne-ruskim narodnostim); debate o vojni v Avganistanu (medtem je bilo uradno priznано, da predstavlja kršitev mednarodnega prava); uradne izjave, da Sovjetija ne bo več izvažala revolucije (bo pa še vedno podpirala spontane revolucije) in da bo preusmerila vojaško politiko od napadalne v obrambno; nominalna enakost komunističnih strank (in zadnje čase celo poudarek, da sme vsaka iti svojo pot).

Težava za komuniste je v tem, da je možno doseči večjo družbeno in gospodarsko ustvarjalnost le z odpravo dosedanje vloge partije in da je možno ohraniti politično stabilnost le ob gospodarskem polomu.

Komunizem je obetal sprva hitro industrializacijo in gospodarsko rast ter odpravo družbenih privilegijev ter tako pravičnejšo družbo. Pridružil se mu je mnogo idealistov, zlasti med izobraženci. Komunistična praksa je seveda razblinila vse iluzije. Sledila je vrsta uporov, ki pa so jih vse s silo zadušili.

Na Poljskem je izgubila partija monopol nad političnim življenjem kljub zatrtju Solidarnosti (podzemeljski tisk in radio; nešteto skupin). Ponuja "socialistični pluralizem" (pravico kritizirati vladu in nuditi svet), toda ljstvo zahteva "demokratski pluralizem" (dogodki na Poljskem so prehiteli avtorjeva pričakovanja; po njegovi napovedi bo to dolgotrajen proces). Poljaki so tudi začeli iskati stika z oporečniki v drugih državah in začeli izdajati posebno glasilo Nova koalicija (1988). Vzhodna Evropa je zamenjala komunistični internacionalizem s tradicionalnim nacionalizmom in je začela poudarjati svojo zgodovinsko identiteto kot Osrednja Evropa. Moskva je začela zato poudarjati važnost vojaške koordinacije in skupne geopolitične interese, večjo gospodarsko povezanost in integracijo ter skupno usodo partijskih elit, da ohranijo svoj monopol nad oblastjo, čeprav so bolj tolerantne do raznih krajevnih razlik. Te dežele si očitno žele najti mirni prehod od državnega socializma stalinovega tipa v neko obliko demokratske blaginjske države. To pa je pogojeno po odpravi partijskega monopola nad oblastjo in sovjetske nadvlade.

Drugačno sliko predstavlja komunizem na Kitajskem. Kitajski komunizem se je znal prilagoditi tisočletni kitajski kulturi in je bolj diktatorstvo modernizirajoče stranke porajajočega se kitajskega trgoveškega razreda, ki se razvija v okvirju države. Le za kratko dobo so posneli sovjetski vzor. Komunistični voditelji so znali izkoristiti Konfucijevo filozofijo, tradicijo mandarinstva kot razreda v službi države in trgovinske sposobnosti. Dva prva poizkusa (veliki skok naprej ter kulturna revolucija) sta bila združena s velikimi žrtvami in majhnimi uspehi. Ko si je Deng zagotovil vodstvo stranke, so se odločili za odprtje svetu in uvedbo modernizacije v poljedelstvu (dajanje zemlje v najem; kmetje prodajajo pridelke na svobodnem trgu), v industriji (premik na lahko industrijo), znanost in tehnologija (deset tisoče mladih so poslali študirat v tujino, večino v ZDA), in v obrambi. Svoje stanje ne enajči več s končnim stanjem komunizma (kot Mao), marveč ga imenujejo "primarna stopnja socializma", očitno da morejo teoretično opravičiti uvajanje svobodnega trga, in izraz "diktature proletariata" je zamenjal izraz "demokratska diktatura ljudstva". 1. maja 1988 so ustavili izdajanje teoretične revije "Rdeča zastava" in so jo nadomestili z drugo z naslovom "Išči resnico v dejstvih". Ko na eni strani poudarjajo, da je treba odstraniti stranko od državne uprave, vendar odločno zanikajo, da

nameravajo uvesti zapadno demokracijo. Ljudstvu je treba dati možnost za kritiko vlade in stranke kot tudi za dajanje nasvetov, ne pa pravice voliti svoje voditelje ali določati splošno usmerjenost politike. Možno je pripustiti več kandidatov za poedina mesta, toda imenovanje more iti preko stranke. Sicer se oglašajo tudi glasovi, ki zahtevajo odpravo monopola komunistične stranke in uvedbo zapadne demokracije (n. pr. fizik Fanf Lizhi kot tudi mnogi študenti [knjiga je izšla pred tragičnimi dogodki v Pekingu]), toda ni verjetno, da bi uspeli, vsaj ne v bližnji bodočnosti. Vabijo investicije zamejskih Kitajcev v obalnih svobodnih conah (celo onih iz Taiwan) in obljublajo Hong Kongu, da bo mogel obdržati svoj ekonomski sistem, ko bo postal zopet del Kitajske. Avtor je mnenja, da je možno, da bodo komunistični voditelji na Kitajskem izvedli resnično kulturno revolucijo, če jim bo uspelo združiti tradicionalne vrednote Kitajcev (Konfucijevo zamisel o naravnih zakonih, močno motivacijo in vzgojo državnih uslužbencev, poudarek na sodelovanju in harmonijo v družbenih odnosih, hierarhijo v gospodarjenju, spoštovanje starosti in prednikov) z modernizacijo, ki polaga važnost na inovacije, ustvarjalnost, komunikacije, uspešnost in pripravljenost na riziko. Seveda, če jim bo to uspelo in bodo ohranili komunistično ime, nova kitajska družba ne bo več komunistična po vsebini.

Popolni neuspehi vseh realizacij komunizma niso vodili samo do tega, da danes nihče ne vidi več v komunizmu modela za boljšo družbo, ampak so tudi spremenili bojevito Kominternu v nepomembne letne skupščine ob priliki slavljenja obletnice oktobrske revolucije v Moskvi [letos je tekmovala z uradno parado tudi parada oporečnikov, ki so zahtevali konec monopola komunistične stranke; parado je policija ustavila šele, ko je skušala korakati na Rdeči trg]. V kolikor se komunizem še uveljavlja v deželah v razvoju, dobiva več motivacije od drugih idej: nacionalizma in verskega obsojanja obupnega položaja širokih množic.

Bodoči razvoj bo verjetno nekoliko drugačen v vsaki komunistični državi. Za Sovjetsko Zvezo napoveduje avtor, da je malo verjetno, da bi Gorbačevu uspelo, da bi spremenil državo v gospodarstvo, ki bi moglo tekmovali na svetovnem trgu, pri samoupravljanju množic ob dobrohotnem vodstvu partije, ki se ne bo veliko vmešavala v družbene odnose. Bolj verjetne so štiri druge možnosti: 1. neodločena stalna kriza s sporadičnimi izbruhi (mestne množice in ne-Rusi); 2. gospodarska stagnacija in centralizem; 3. državni udar (vojska in KGB z apelom na ruski nacionalizem); in 4. strmoglavljenje komunizma ob verjetnem razpadu Sovjetske zveze. Edina rešitev bi bila gospodarska decentralizacija in politični pluralizem vodeč v resnično sovjetsko konfederacijo.

Po-komunistično dobo bo označeval zopetni pojav civilne družbe (družbene dejavnosti, ki niso pod neposredno kontrolo države; olajšano z razvojem sodobnih sredstev obveščevanja, ki jih tudi totalitarna država ne more uspešno kontrolirati). Najbolj uspešni način pospeševati ta razvoj v še obstoječih komunističnih državah je poudarek in vztrajanje na dejanskem priznanju in upoštevanju človeških pravic (vezati vsako pomoč takim državam na ta pogoj). Bolj verjetno je, da bo prevladovala v 21. stoletju demokracija in ne komunizem, toda ta demokracija bo kazala mnogo več socialnega čuta in odgovornosti kot sta ga kazala laissez faire gospodarstvo in demokracija.

* * * * *

Čeprav soglašata France Bučar in Zbigniew Brzezinski, da komunizem nima bodočnosti, se zdi, da je težišče njunih razlogov nekoliko drugačno. Bučar ("Resničnost in utvara") poudarja predvsem neskladnost načrtnega in centraliziranega gospodarstva z današnjo prevladujočo delitvijo dela in tehniko, ki onemogoča komunizmu, da bi se prilagodil novim družbenim in gospodarskim razmeram. Brzezinski pa poudarja predvsem, da je sprejelo človeštvo novo filozofijo življenja: zavračanje vsemočne države, prvenstvenost človeških pravic in pragmatičnost v gospodarstvu, kar je vse v nasprotju s komunistično ideologijo in prakso. Bučar razpravlja tudi o komunističnem sistemu predvsem v Sloveniji in Jugoslaviji, čeprav veljajo njegova izvajanja - mutatis mutandis - za vsak komunistični sistem in vidi pomembnost razvoja v Sloveniji, kjer bi se skoraj izvršil miren prehod iz komunizma v pluralistično družbo, kot pot, ki naj bi jo podpirale demokratske države, da bi se ta prehod izvršil s kar najmanjšimi stroški in kar najhitreje. Tudi Brzezinski predlaga podobno pot: demokratske države naj vežejo svojo pomoč komunističnim državam v stiski samo pod pogojem, da stvarno zagotove v svojih mejah človečanske pravice vsakomur, k čemur so se že itak zavezale s podpisom helsinške deklaracije.

dres

Prejeli smo s prošnjo za objavo:

SLOVENSKI NARODNI ODBOR OB PRETRESIH V DOMOVINI

KONEC SLOVENSKE POMLADI

Nova revija (št. 83-84, marec-april 1989) je objavila besedilo izjave 5. maja v prostorih Društva slovenskih pisateljev (Tone Hribar, Krog je sklenjen), iz katere ponatiskujemo prvi del.
Uredništvo

Smo v mesecu maju. Konec maja 1988 je slovenska policija aretirala Janeza Janšo in ga izročila jugoslovanskim vojaškim sodiščem. Jugoslovansko vojaško sodišče je Janšo obsodilo na zaporno kazen. To se je zgodilo v Ljubljani in v srbskem jeziku. Po obsodbi je bil Janša začasno spuščen na prostost. Na začetku maja 1989 slovenska policija znova aretirala Janeza Janšo in ga na podlagi sodbe jugoslovanskega vojaškega sodišča odpelje na prestajanje zaporne kazni. Krog je sklenjen.

Predsedstvo CK ZKS 27. aprila 1989 izda izjavo, v kateri trdi, da je posledica kazenskega procesa proti četvorici mogoče odpraviti le z legalnimi sredstvi ter da suverenost slovenskega naroda ni mogoče vzpostavljati s pozivi k državljski nepokorščini. Predsednik MK SZLD v Ljubljani pošlje 3. maja 1989 mestnemu sekretariatu za notranje zadeve mnenje v zvezi z napovedanim zborovanjem Svoboda četvorice - naša svoboda; mnenje vsebuje odklonilno stališče, češ da zborovanje spada med tiste oblike pritiska, ki negirajo prizadevanja za utrjevanje pravne države, funkcioniranje legalnih institucij države in političnega sistema. Na podlagi tega odklonilnega stališča sekretariat za notranje zadeve prepove zborovanje, ki naj bi bilo 8. maja 1989 na trgu osvoboditve v Ljubljani. Krog je sklenjen.

Novembra 1988 oblast na Slovenskem sprejme in potrdi amandmaje k jugoslovanski ustavi iz leta 1974. Konec februarja 1989 delegati iz Slovenije v zvezni skupščini podpro izredne ukrepe na Kosovu; slovenska policija sodeluje pri pacifikaciji Kosova. Marca 1989 JLA vpokliče slovenske rezerviste in jih pošlje na Kosovo. Oblast na Slovenskem odhod rezervistov pospremi tako, da pošlje za njimi pozdravno delegacijo SZDL Slovenije. Krog je sklenjen.

Sklenjeni so vsi krogi. Slovenske pomladi je definitivno konec. In definitivno je potrjeno, da oblast na Slovenskem ni slovenska oblast.

str. 586

PODPRIMO FRONTO za SAMOSTOJNO SLOVENIJO FSS

Kaj Slovenci sploh še iščemo v tej Jugoslaviji? Mislím, da je naše potrpežljivosti že preko mere dovolj! Štirideset let smo glavna lokomotiva vsej državi (razen Hrvaški), potem pa nam ti naši "bratje" Srbi povedo, da bo sedaj konec izkoriščanja juga, ko so nam postavili to vsesplošno blokado. Lepo vas prosim, kdo je koga izkoriščal!!! Kolikor vem, gre vsak (!) dan na Kosovo velike vsote dolarjev in ve se, kdo največ prispeva!

Zgražajo se nad našimi amandmaji (še posebej nad odcepitvijo), obenem pa nas podijo v Gradec in Philadelphio. Seveda s to razliko, da mora ozemlje Slovenije ostati v Jugi. Verjetno pa so pozabili, da smo (in bomo!!!) Slovenci na tem ozemlju še stoletja in da smo se za združitev z ostalimi narodi odločili PROSTOVOLJNO. Ko pravim prostovoljno, mislim tudi na to, da lahko prostovoljno tudi gremo, kadar hočemo. In prepričana sem, da je trenutno mnogo več kot polovica Slovencev za samostojno državo-deželo Slovenijo.

"Oče naroda" misli, da bi bila odcepitev samomor za Slovenijo. Jaz pa mislim, da bo resničen samomor za Slovenijo, če bo še naprej ostala hlapec in "molzna krava" za ostale nerazvite (lene) republike. Če te dni poslušamo naše poročevalce iz tujine, lahko slišimo, da vsi gledajo s simpatijami na Slovenijo in podpirajo naše reforme. Prepričana sem, da bi bili na naši strani, če bi prišlo do morebitnega vmešavanja jugoslovanskih "zdravih sil".

V dneh, ko je svet priča dogodkom, ki z vedno večjo silo govore o rušenju vsega, kar je bilo grajeno in vzdrževano z nasiljem pod komunističnimi režimi v državah vzhodne in srednje Evrope ter dokazujejo odločno voljo narodov, da temu stanju napravijo konec, ko se je zrušil sramotni berlinski zid, ko na Češkem spet govore o praški pomladi in išče Evropa novo politično ravnovesje, spremljamo s posebnim zanimanjem, zavzetostjo in skrbjo dogodke v domovini. Ob njih ponovno p o z d r a v l j a m o vsa gibanja in stremljenja po demokratizaciji narodovega političnega, gospodarskega in družbenega življenja. Prepričani, da je svobodno delovanje političnih strank, v okviru nove, svobodno izglasovane slovenske ustave, edino zagotovilo resnične demokracije med nami, vabimo vse rojake, da se pridružijo skupnemu iskanju osnov za narodovo bodočnost, nalogi, kateri posveča SNO skrb in napore vsa leta svojega obstoja.

U g o t a v l j a m o, da zahtevajo hitri politični premiki na evropski celini premišljenih, a naglih odločitev slovenskih demokratičnih sil, da nas dogodki ne prihite in da nas narod ne bo ponovno objekt med silami, ki se bore za premoč na novem političnem zemljevidu Evrope.

O d o b r a v a m o v celoti odločno izjavo komisije Pravičnost in mir, z dne 31. oktobra 1989 in se pridružujemo njenemu pozivu, da je treba pogumno delati za resnično in popolno demokratizacijo Slovenije. Ob tem poudarjamo, da je po krščanskem družbenem nauku mogoče pričakovati vrednih sadov pri uresničevanju te globoke družbene preosnove le tedaj, kadar smo vsak zase pripravljeni na osebne odpovedi in napore.

O b s o j a m o izjave visokih jugoslovanskih vojaških osebnosti, ki skušajo z grožnjami zavirati težnje narodov po suverenosti, pravici do samoodločbe in popolni politični demokratizaciji. Vojska, ki ščiti le koristi totalitarne manjšine ter se obrača proti narodovi volji in njegovim zahtevam, je v bistvu narodu sovražna vojska. Obsojamo pa tudi vedno pogostejša narodnostna izzivanja, ki jih organizirajo komunistični organizmi drugih republik ter ponovno izjavljamo, da nosijo ti za svoja dejanja in njih posledice popolno in nedeljivo odgovornost.

O p o z a r j a m o rojake v zdomstvu, naj dogodke v domovini spremljajo s pametno presojo in treznostjo in naj ne nasedajo na videz razveseljivim, a v resnici večkrat varljivim ukrepom predstavnikov vladajočega sistema, ki sredi propadanja se vedno iščejo, kako bi ohranili tudi v novih razmerah čim več oblasti. Naj ne sprejemamo darov in miloščine od tistih, ki so krivi ne le njihove nesreče, temveč dolgoletnega trpljenja vsega naroda.

S v o b o d n a b o d o č n o s t naše domovine je mogoče graditi le na neokrnjenih demokratičnih osnovah. Dokler teh ni, se bomo vsi svobodoljubni rojaki doma in v zdomstvu zanje borili, pri tem pa nikakor ne bomo podpirali samovoljnih sklepov režima, ki pet desetletij ni maral priznati narodu pravice suverena odločanja.

V novembru 1989.

SLOVENSKI NARODNI ODBOR

Rudolf Smersu
predsednikDr. Peter Urbanc
podpredsednik

Z denarjem, ki ga Slovenija prispeva za nerazvite, bi najprej pomagali nerazvitim krajem v Sloveniji, ki jih žal tudi ni malo (Haloze, Kozjansko...). Uredili bi naše ceste, še bolj uredili naše turistične kraje... Ker vemo, da smo Slovenci delaven narod, bi se nam standard kmalu še bolj povečal.

Nova slovenska zastava bo lipov list na beli podlagi, denarno valuto (lipa) že imamo, glavno mesto že imamo, himno

že imamo, sposobne politike pa tudi!

Imam sedemnajst let in v Jugoslaviji ne vidim svoje prihodnosti, - svojo prihodnost vidim samo v SAMOSTOJNI SLOVENIJI!!!! Zato, Slovenci in Slovenke, storimo končno že nekaj in podprimo Fronto za samostojno Slovenijo, da bo prišla iz ilegale in enakovredno konkurirala (zmagala!) na spomladanskih volitvah!

Petra Majoranc,
Celje.

*Blagoslovljene božične praznike
Zdravja in uspeha polno novo leto vam želi*

SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA JANEZA E. KREKA

URADNE URE:

V ponedeljek od 10 popoldne do 4 popoldne
V torek od 10 dopoldne do 8 zvečer
V sredo od 10 dopoldne do 4 popoldne
V četrtek od 10 dopoldne do 8 zvečer
V petek od 10 dopoldne do 8 zvečer
V soboto od 10 dopoldne do 1 popoldne

V NEW TORONTO

V torek od 5 popoldne do 8 zvečer
V četrtek in petek od 1 popoldne do 8 zvečer
V soboto od 9 dopoldne do 12 opoldne.

646 Euclid Ave., Toronto M6G 2T5
Tel. 532-4746

731 Brown's Line, Toronto Tel. 252-6527
John E. Krek's Slovenian Credit Union

V SKUPNOSTI IN ZAJEMNOSTI JE MOČ!

*Vesel Božič in
zadovoljno Novo leto*

Župnijska hranilnica in posojilnica "Slovenija"

Vam nudi razne finančne usluge: Posojila za hiše, avtomobile, potovanja, študij itd. Vaši prihranki pa se obrestujejo po najvišji možni stopnji.

**Poslužite se naše
slovenske finančne ustanove!**

URADNE URE

na Manning Ave., Toronto

Torek - sreda _____ 10 a.m. - 3 p.m.
Četrtek - petek _____ 10 a.m. - 8 p.m.
Sobota _____ 10 a.m. - 1 p.m. Tel.: 531-8475

na 739 Brown's Line, Toronto

Torek - sreda _____ 10 a.m. - 3 p.m.
Četrtek - petek _____ 12 p.m. - 8 p.m.
Sobota _____ 10 a.m. - 1 p.m. Tel.: 255-1742

v Hamiltonu pri sv. Gregoriju Velikem

Vsak petek od 4h do 8h zvečer.
Sobota - 10 a.m. - 1 p.m. Tel.: 578-7511

